

Valsts izglītības
satura centrs

**Angļu valoda
(augstākais mācību satura
apguves līmenis)**

**Ieteikumi, gatavojoties
eksāmenam
2022./2023. mācību gadā**

Lāsma Ēķe
Līvija Grosberga-Taubere

Saturs

<i>Ievads</i>	3
<i>Vispārīga informācija par eksāmenu</i>	4
<i>Vispārīgi ieteikumi, gatavojoties angļu valodas augstākā līmeņa VPD</i>	6
<i>Lasīšanas daļa</i>	8
<i>Klausīšanās</i>	14
<i>Rakstīšana</i>	16
THE IRON HEEL.....	18
TECHNOLOGICAL CHANGES IN MUSIC.....	23
<i>Runāšana</i>	27
<i>Pielikumi</i>	33
1. pielikums. Rakstīšanas daļas vērtēšanas kritēriji.....	33
2. pielikums. Runāšanas daļas vērtēšanas kritēriji	35
3. pielikums. Runāšanas daļas bijēšu paraugi	37

Ievads

Metodiskie ieteikumi ir paredzēti skolēniem, gatavojoties centralizētajam eksāmenam angļu valodā (augstākais mācību satura apguves līmenis).

Materiāla mērķis ir sniegt plašāku informāciju par CE uzbūvi, saturu, vērtēšanas kārtību un kritērijiem, kā arī piedāvāt ieteikumus, kā labāk sagatavoties valsts pārbaudes darbam. Materiāls sniedz informāciju par eksāmenu kopumā un katras eksāmena daļas prasībām atsevišķi. Izmantojot materiālā iekļauto informāciju, skolēni iegūst praktisku ieskatu eksāmena uzdevumos, atbilžu paraugus, kā arī papildus iespēju izmēģināt novērtēt savu sniegumu runāšanas daļā.

Metodisko materiālu veidoja Lāsma Ēķe un Līvija Grosberga-Taubere.

Vispārīga informācijā par eksāmenu

Angļu valodas augstākā līmeņa Valsts pārbaudes darbs (VPD) pārbauda Tavas spējas

- uztvert informāciju, lasot un klausoties, analizēt uztvertos tekstus un veidot sakarības un secinājumus;
- saprast un lietot literāro valodu, runājot un rakstot par tēmām, ar kurām saskaries dažādās dzīves jomās - personīgajā un sabiedriskajā vidē, mācību un darba vidē.

Visās VPD daļās tiek pārbaudītas Tavas zināšanas un izpratne par valodas lietojumu dažādos kontekstos - gramatiku un vārdu krājumu, tekstveidi, valodas sistēmu.

Veiksmīgi nokārtots VPD augstākajā līmenī Tev sniegs pārliecību,

- ka esi gatavs angļu valodu izmantot brīvi un ar augstu precizitāti gan turpmākajās mācībās, piemēram, universitātē, gan arī uzsākot darba gaitas;
- kā arī norādīs uz to, ka māki efektīvi izvērtēt un izvēlēties atbilstoši valodas lietošanas situācijai nepieciešamo formalitātes līmeni valodas izteiksmes līdzekļos, un tekstveides principus ar atbilstošu stilu.

Eksāmena laikā Tev būs iespēja parādīt, ka esi apguvis/apguvusi valodu mācību jomas sasniedzamos rezultātus svešvalodā augstākajā mācību satura apguves līmenī. Piemēram, vai, izmantojot angļu valodas zināšanas, vari salīdzināt viedokļus, formulēt un loģiski pamatot secinājumus, formulēt argumentus, izmantot daudzveidīgas teksta uztveres stratēģijas, plānot un veidot dažādus tekstus svešvalodā utt. Tev plānotie sasniedzamie rezultāti ir formulēti [vispārējās vidējās izglītības standarta 2. pielikumā](#).

Kārtojot augstākā līmeņa eksāmenu un demonstrējot atbilstošas valodas zināšanas, sertifikātā Tu saņemi apliecinājumu par valodas apguves līmeni B2 vai C1 saskaņā ar Eiropas kopīgajām pamatnostādņēm (Common European Framework of Reference for Languages, turpmāk – EKP).

Lai pārliecinātos par to, ka ir apgūtas nepieciešamās kompetences, vari aplūkot līmeņu aprakstus Common European Framework of Reference for Languages (Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: turpmāk tekstā EKP) <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/table-1-cefr-3.3-common-reference-levels-global-scale>) un izmantot [pašnovērtējuma tabulu](#), lai saprastu, kuram līmenim atbilst tavas svešvalodas prasmes. Atceries, ka Tavas prasmes varētu būt dažādos līmeņos. Piemēram, tavas lasīšanas prasmes var atbilst C1 līmenim, bet rakstīšanā Tu vēl varētu būt B2 līmenī.

Tavu iegūto punktu summu katrā daļā un iegūto punktu summu visā darbā izteiks procentos no maksimāli iespējamā punktu skaita. Minimālais sliekšnis, lai nokārtotu eksāmenu 2022./2023. mācību gadā ir 10% kopvērtējumā. Turpmāk minimālais sliekšnis tiks pacelts: 2023./2024. m.g. tie būs 15 % kopvērtējumā, 2024./2025. m.g. - 20 % kopvērtējumā.

Angļu valodas augstākā līmeņa VPD sastāv no četrām daļām: lasīšanas, klausīšanās, rakstīšanas un runāšanas. Valodas lietojuma daļa nav eksāmena atsevišķa sastāvdaļa. Tas, cik gramatiski pareizi un vārdiski precīzi Tu spēj lietot valodu, kā arī Tava valodas bagātība un apjoms, tiek izvērtēts visās eksāmena daļās integrēti.

VPD veicamo uzdevumu skaits, iegūstamo punktu skaits un paredzētais izpildes laiks aplūkoti zemāk redzamajā tabulā:

1. tabula. Eksāmena uzbūve, uzdevumu skaits, punkti, laiks.

Eksāmena daļa	Uzdevumu skaits	Maksimālais iegūstamais punktu skaits	Daļas īpatsvars (%)	Izpildes laiks (min)
Lasīšana	4-5	25	25	60
Klausīšanās	3	25	25	35
Rakstīšana	1	20 x 1,25 = 25	25	80
Runāšana	1	25	25	10 – 12 (+20 min gatavošanās laiks)
Kopā	9-10	100	100	205

Kā redzi no tabulas, katrai daļai ir vienāds īpatsvars. Rakstīšanas daļā iegūtajiem punktiem piemēro koeficientu.

Lasīšanas un klausīšanās daļā vērtēs izvēlētās un ierakstītās atbildes. Šajās daļās savas atbildes Tev būs jāpārraksta atbilžu lapās. Svarīgi to izdarīt bez kļūdām, jo visu daļu atbilžu lapas tiks nosūtītas uz VISC, kur tās tiks skenētas un sagatavotas vērtēšanai. Vērtēs tikai ierakstus atbilžu lapās.

Rakstīšanas daļas vērtēšanai izmantos vienotus vērtēšanas kritērijus (1. pielikums), pēc VISC organizētās standartizācijas sanāksmes Tavu darbu vērtēs divi neatkarīgi vērtētāji. Runāšanas daļu skolā vērtēs mutvārdu daļas vērtētājs, kurš ir citas skolas angļu valodas skolotājs. Tava atbilde tiks ierakstīta un nosūtīta uz VISC, kur to var vērtēt VISC vērtētājs. Runāšanas daļas vērtēšanas kritērijus atradīsi 2. pielikumā.

Vispārīgi ieteikumi, gatavojoties angļu valodas augstākā līmeņa VPD

1. Izpēti un veic [parauguzdevumus](#), lai saprastu, kas no Tevis tiks prasīts katrā daļā. Tas Tev sniegs ieskatu arī laika plānošanā, jo katrai eksāmena daļai ir atvēlēts konkrēts laiks, kurā Tev ir jāveic uzdevumi.
2. Atvēli laiku, lai individuāli gatavotos eksāmenam. Ieplāno laiku pēc stundām vai brīvdienās, kad vari netraucēti atkārtot un veikt eksāmena uzdevumam līdzīgus uzdevumus. Neatlaidība, regulāras mācības un skaidri nosprausti mērķi palīdzēs radīt pareizos mācību apstākļus!
3. Pildi līdzīgus uzdevumus, izmantojot atbilstoša līmeņa mācību grāmatas un materiālus. Veic izmēģinājuma eksāmena uzdevumus, kurus vari atrast internetā, piemeklējot B2-C1 līmeņa prasībām atbilstošus. Prasi skolotājam padomu, kur rast iespējas papildus trenēties!
4. Ja, pildot uzdevumus, pieļauj kļūdu, tad noteikti noskaidro, kāpēc ir radusies kļūda, kā to labot un kāpēc. Te Tev var palīdzēt Tavs skolotājs; vai arī meklē atbildes, pārskatot uzdevumu vēlreiz. Atrodi skaidrojumu mācību grāmatās, vārdnīcās vai interneta avotos.
5. Izmanto angļu valodas apguvei paredzētas lietotnes, lai atkārtotu un papildinātu vārdu krājumu, apgūtu jaunās gramatikas struktūras, uzlabotu pareizrakstību. Ja izmantosi telefona lietotnes, tad varēsi tās izmantot brīvbrīžos ārpus mājas, piemēram, sabiedriskajā transportā.
6. Ikdienā lasi angļu valodā autentiskus un neadaptētus tekstus, rakstus avīzēs un žurnālos, blogus, komentārus, dzeju, lugas, romānus. Tādi ziņu portāli kā <https://www.bbc.com/> un <https://www.theguardian.com/international> palīdzēs tev rast iespēju uzlabot lasītprasmi, kā arī paplašināt savas zināšanas par visdažādākajām tēmām. Lasot pievērs uzmanību, kā veidoti teikumi un kā izteiktas domas.
7. Ikdienā skaties filmas, dokumentālus raidījumus, TED publiskās runas (<https://www.ted.com/talks>), diskusijas un citus videomateriālus angļu valodā. Klausies radio angļu valodā (piemēram, BBC World Service), podkāstus, audio grāmatas, iedziļinies dziesmu tekstos.
8. Atceries, jo dažādākus teksta veidus no dažādiem avotiem lasīsi un klausīsies, jo lielāka ir iespēja, ka pilnvērtīgi attīstīsi savu valodas uztveri un informācijas pratību. Ja būsi iepazinies ar dažādiem teksta žanriem un veidiem, varēsi labāk saprast teksta struktūru un saturu.
9. Katru reizi, kad lasi vai klausies tekstus, pieraksti vismaz 3 - 5 jaunus un lietderīgus vārdus izteicienus, kurus ieraugi vai dzirdi, un pacenties tos iemācīties. Īpašu uzmanību pievērs vārdu savienojumiem, idiomātiskiem izteicieniem, frazeoloģismiem. Centies jaunus izteicienus pielietot runājot vai rakstot.
10. Lasi rakstus un blogu ierakstus regulāri (piemēram, vienu rakstu nedēļā). Izvēlies rakstus par dažādām tēmām no dažādiem laikrakstiem, interneta portāliem. Par katru izlasīto rakstu veic ierakstu lasītāja dienasgrāmatā: kāda ir raksta tēma, galvenā doma, mērķis vai nolūks; kādu viedokli pauž autors, vai un kādi citi viedokļi ir pārstāvēti rakstā. Te būs noderīgi, ja lasīsi redaktora slejas, cenšoties izprast autora uzskatus. Atbildot uz jautājumiem, pievērs uzmanību valodas līdzekļiem, kas tiek lietoti, piemēram, kādi izteicieni tiek lietoti, lai aprakstītu pētāmo objektu, kādi saikļi tiek izmantoti organizējot tekstu u.c.

11. Izveido lasītāja dienasgrāmatu:

Raksta nosaukums, autors, publicēšanas datums, vieta	Lasīšanas datums	Tēma un galvenā doma	Teksta veids, žanrs, nolūks	Autora viedoklis

12. Būs noderīgi, ja vairākiem rakstiem izvēlēties vienu tematu. Tas Tev dos iespēju veidot kopsakarības, iepazīt vairāku autoru viedokli, salīdzināt tos un veidot secinājumus!

13. Lai spētu uztvert cita autora tekstā ietverto domu un argumentus, analizēt un salīdzināt tos ar saviem izskatiem un zināšanām, lasot un klausoties uzdod sev jautājumus:

- Par kādu tēmu runā šis **autors (rakstītājs vai runātājs)**? Ko viņš vēlas man pastāstīt?
- Kāds ir autora mērķis vai nolūks?
- Kāda ir autora nostāja par apspriežamo jautājumu? (nosaki 2-3 galvenos argumentus).
- Kā autora domas atšķiras no vai sakrīt ar manām?
- Kā autors pamato vai skaidro savus uzskatus?

Centies izprast idejas, to sakarības, viedokļus, nevis tikai saklausīt atsevišķus vārdus.

14. Gan mācību stundās, gan ārpus tām, uzcītīgi mācies dažādas gramatiskās un teikuma uzbūves konstrukcijas un izmēģini tās ikdienas rakstu darbos un sarunās.

15. Izmanto katru iespēju runāt angļu valodā: aktīvi piedalies angļu valodas mācību stundu darbā, iesaisties diskusiju klubos, meklē draugu grupas valodas apguves nolūkiem.

16. Veido īsas improvizētas runas par brīvi izvēlētām tēmām, kuras vari atstāstīt skolotājiem, draugiem vai sev, spogulī skatoties. Sāc ar 1 minūti, tad tiec līdz 2 un tā turpini, līdz izdosies norunāt vismaz 4 - 5 minūtes. Veido video vai audio ierakstu ar savu atbildi uz kādu jautājumu. Pēc tam klausies un analizē savu runu, saklausī savas stiprās puses un piestrādā pie kļūdām.

17. Raksti angliski dienasgrāmatu, vēstules, bloga ierakstus, īsus komentārus, dzeju un citus tekstus. Rakstot meklē atbilstošākos vārdus, lai izteiktu savu domu precīzi. Pārlasi uzrakstīto, labo kļūdas un neprecizitātes. Dod savus rakstu darbus lasīt skolotājiem un draugiem, uzklausi viņu ieteikumus un liec tos lietā. Jo daudzveidīgāk izvēlēties rakstīšanas nolūku, mērķi un paredzamo lasītāju, jo vairāk attīstīsi savas rakstīšanas prasmes.

Lasīšanas daļa

Lasīšanas daļā Tev ir iespēja demonstrēt prasmes uztvert, analizēt un izvērtēt rakstītā teksta saturu un struktūru, kā arī iegūt un pārveidot informāciju. Pievērs uzmanību sekojošiem sasniedzamajiem rezultātiem. Vai tie ir sasniegti?

- Analizē saziņas situācijā izmantotos valodas līdzekļus, lai noteiktu tās kontekstu.
- Salīdzina dažādus viedokļus par pētāmo objektu, formulē secinājumus.
- Analizē citu cilvēku rīcību un emocijas, lai uztvertu attieksmes, tieši vai netieši izteiktus viedokļus.
- Kritiski izmanto daudzveidīgas teksta uztveres stratēģijas savu mērķu sasniegšanai.
- Izvērtē dažādu morfēmu lomā vārda nozīmes un funkcijas izmaiņā, lai atklātu nezināmo vārdu nozīmi.

Eksāmens arī noteiks Tavu zināšanu un prasmju atbilstību B2/C1 līmeņiem. Aplūkosim, ko valodas apguvē ir jāspēj darīt atbilstoši šiem līmeņiem. EKP vispārējo līmeņu izklāstā ir teikts, ka C1 līmeņa valodas lietotājs “spēj saprast dažādas tematikas sarežģītus, garus tekstus un uztvert zemtekstu.” Savukārt EKP pašnovērtējuma tabulā lasīšanas prasmes C1 līmenī tiek aprakstītas sekojoši: “Es saprotu garus un sarežģītus dažāda tipa tekstus, izprotot stila atšķirības. Es saprotu speciālos rakstus un garākas tehniskās instrukcijas, pat tad, ja tās neattiecas uz manu darbības jomu.”

Valsts pārbaudes darba programmā ir teikts, ka lasīšanas un klausīšanās uzdevumi pārbauda skolēnu spēju saprast literārā valodā pausto saturu par zināmām un nezināmām tēmām, ar kurām saskaras sabiedriskajā, izglītības vai profesionālajā jomā.

Tiek skaidrots, ka šajos uzdevumos skolēns demonstrē

- prasmes saprast daudzveidīgu tekstu kontekstu, mērķi, būtību;
- iegūt informāciju, idejas, tieši un netieši izteiktus viedokļus;
- analizēt, salīdzināt, interpretēt notikumus, cēloņus un sekas, viedokļus.

Eksāmena uzdevumos var būt dažādu veidu/ žanru teksti par dažādām tēmām, kur pirmais uzdevums atbilst B2 līmenim un pārējie uzdevumi - C1 līmenim. Pirmajā uzdevumā (B2) Tev būs jālasa autentisks, ap 600 vārdu garš teksts. Tas var būt raksts, buklets, blogs, ziņas, daiļliteratūras fragments, fragments no enciklopēdijas, vai instrukcija.

Tiks pārbaudīts,

- vai Tu proti uztvert, analizēt un izvērtēt rakstītā teksta saturu un struktūru,
- vai Tu izproti teksta būtību, mērķi un vēstījumu: teksta detaļas, izteiktās domas, tieši izteiktus viedokļus, galveno domu, autora nolūku, cēloņsakarības.

Eksāmena programmā noteikti iespējamie uzdevumu veidi:

- daudzizvēļu uzdevumi (a, b, c, d; *multiple-choice tasks*);
- vērtējuma izvēles uzdevumi (patiess, nepatiess, nav minēts; *true/ false/ not given or not stated*);
- teksta papildināšanas uzdevumi (*sentence completion tasks*);
- savietošanas uzdevumi (*multiple matching tasks*).

Uzdevumu veidu piemērus vari atrast šeit

<https://learnenglish.britishcouncil.org/skills/reading/b2-reading> vai šeit

<https://learnenglish.britishcouncil.org/skills/reading/c1-reading>.

Otrajā lasīšanas eksāmena daļā Tev būs jālasa 3 ap 500 vārdu gari dažādu veidu teksti par vienu kopīgu tematu. Teksti sniedz informāciju par tematu no dažādiem skatupunktiem, vai sniegt ieskatu dažādos temata aspektos. Katrs teksts var būt cita veida, piemēram, raksts, buklets, blogs, ziņas, daiļliteratūras fragments, enciklopēdijas šķirklis, instrukcija, zinātnisks raksts.

Tiks pārbaudītas prasmes:

- caurlasīt un pārlasīt tekstu galvenās domas, attieksmes, mērķa, žanra izpratnei, salīdzinot informāciju, uzskatus, attieksmi trīs tekstos;
- pārlasīt tekstu, iedziļinoties faktos, detaļās, viedokļos;
- analizēt, izvērtēt un interpretēt informāciju;
- apkopot, pārveidot un sintezēt trīs tekstu saturu.

Iespējamie uzdevumu veidi:

- daudzizvēļu uzdevumi (a, b, c, d; *multiple-choice tasks*);
- vērtējuma izvēles uzdevumi (patiess, nepatiess, nav minēts; *true/ false/ not given or not stated*);
- teksta papildināšanas uzdevumi (*sentence completion tasks*);
- savietošanas uzdevumi (*multiple matching tasks*);
- informācijas pārneses uzdevumi (piemēram, kopsavilkuma, piezīmju papildināšana, tabulu, infografikas, grafiku aizpildīšana; *summary completion, table completion, flow chart completion, diagram completion tasks*);
- atvērtie jautājumi (*open-ended questions; short answer questions*).

Kā gatavoties uzdevumu izpildei un kam pievērst uzmanību?

Uzsākot darbu pie lasīšanas uzdevuma, ir svarīgi uzmanīgi iepazīties ar uzdevuma nosacījumiem.

- 1) Izlasi, kāda tipa uzdevums tas ir (piemēram, daudzizvēļu, vērtējuma izvēles, teksta papildināšanas vai savietošanas uzdevums, vai cits).
- 2) Izplāno, cik daudz laika vari tam atvēlēt (lai arī laika ierobežojums ir dots visiem lasīšanas uzdevumiem kopā, aptuveni sadali laiku tā, lai 1.uzdevumu vari veikt aptuveni 20 minūtēs, kas ļaus pārējo laiku izmantot pārējo uzdevumu veikšanai un atbilžu pārbaudei).
- 3) Lasot uzdevuma nosacījumus, pasvītīro svarīgākos atslēgas vārdus (tas ļaus pārliecināties, ka esi pamanījis būtiskās prasības un veic uzdevumus atbilstoši):
- 4) Aplūkojot tekstu, izvēlies piemērotāko lasīšanas stratēģiju (ātru pārlesīšanu, caurlasīšanu, lasīšanu iedziļinoties), kas palīdzēs izpildīt uzdevumu atbilstoši laika ierobežojumam un pārvarēt grūtības, ja valodas zināšanas ir nepietiekošas, lai ar pietiekamu izpratni lasītu tekstu un veiktu uzdevumus.

Lai veiksmīgi izpildītu lasīšanas uzdevumus, ir nepieciešams uzlabot lasīšanas un informācijas uztveres ātrumu.

- Trenējies tekstus caurlasīt/ caurskatīt, lai saprastu teksta tematu, veidu/ žanru, galveno domu, izteiktos viedokļus, iegūtu ieskatu teksta organizācijā. Izmantojot caurlasīšanas stratēģiju, nav jāpievērš liela uzmanība detaļām, bet jāizprot saturs kopumā.

Caurlasīšana būs noderīga, lasot uzziņu un mācību literatūru, zinātniskus un populārzinātniskus tekstus un esejas, ja teksts, ko lasi, sastāv no vairākām daļām; teksta organizācija ir veidota pēc principa, ka rindkopas sākas ar rindkopas galvenās domas apkopjošiem teikumiem (topic sentences); tam ir vairāki apakšvirsraksti un citi grafiski

līdzekļi (izcelti vārdi, tabulas, diagrammas, u.c.). Tādēļ caurlasīšana nebūs tik efektīva stratēģija, ja lasi daiļliteratūras fragmentu. Caurlasīšanas laikā vari veikt atzīmes tekstā, kas tev turpmāk palīdzēs ātri atrast informāciju: apvelc atslēgas vārdus, pasvītrot vārdus un teikumus. Izmanto sev saprotamu piezīmju veikšanas veidu, piemēram, vari izmantot piezīmju kodu, kurā viļņota līnija lapaspuses malā norāda uz to, ko pilnībā neizproti, bet taisna līnija norāda uz svarīgu informāciju, vai arī jautājuma zīme pie tās teksta daļas, kuru vēlies izpētīt padziļināti, un izsaukuma zīme, kur atradi svarīgu faktu.

- Kad esi iepazinies ar uzdevuma jautājumiem, noderēs cita lasīšanas tehnika, kuru veicot jālasa, meklējot jēgu, likumsakarības, detaļas, atkārtoti pārlūkojot tekstu. Jāpārlasa teksta grūtāk saprotamās vietas (kuras iepriekš esi atzīmējis ar jautājuma zīmēm vai viļņotu līniju). Pārlasot teksta fragmentus, pievērs uzmanību smalkajām niansēm un tieši vai netieši izteiktiem viedokļiem, izproti aprakstīto teksta fokusu, vai, piemēram, cēloņus un sekas, ja tādi tiek aprakstīti. Analizē sakarības tekstā, teksta uzbūvei, kā informācija ir izkārtota tekstā. Piemēram, vai idejas ir pretnostatītas (par un pret), vai secīgi aprakstītas (visos argumentos ir izteikti pozitīvi apgalvojumi par teksta tematu). Atceries, kāds ir lasīšanas mērķis, un meklē atbilstošas atbildes!

Citas lasīšanas stratēģijas:

- Atbildot uz jautājumiem, vienmēr meklē atbildi tekstā. Īpaši gadījumos, kad esi labi informēts par teksta tematu, neizvēlies atbildi tikai atbilstoši tam, ko jau zini, bet atrodi pierādījumu tekstā!
- Nosakot tekstā vietu, kur atrodas atbilde, pārliecinies, ka informācija par šo pašu jautājumu nav aprakstīta arī kādā citā kontekstā, kā arī izlasi teikumu pirms un pēc atbildi sniedošā teikuma.
- Tomēr Tavām uzkrātajām pieredzēm un zināšanām par pasauli arī ir nozīme, jo tas, ko jau zini, ļaus pārbaudīt atbildes pareizību un aizpildīt tos informācijas robus, kuri radīsies lasot tekstu.
- Eksāmena uzdevumos Tev noderēs izpratne par to, ka teksts sniedz ne tikai tieši izteiktus apgalvojumus, bet arī netieši paustus, kurus vari uztvert, tekstu analizējot un veicot secinājumus, balstoties uz pierādījumiem un loģiku. Tātad, balstoties uz tekstā izlasīto, ir jāveic loģisks pieņēmums vai secinājums. Jautājumos var būt tādi vārdi kā **“infer” (izsecināt, ‘izvilkt domu’ no teksta), “suggest” (izteikt domu) un “imply” (dot ‘mājienu’, norādīt)**. Piemēram:
 - What might be inferred from the second paragraph?
 - What does the writer suggest about .../ What is suggested about ... ?
 - What is implied about...? What does the author imply about...? What does the writer imply by saying that...?

Tādi jautājumi var būt uzdoti par teksta daļu (piemēram, vienu rindkopu) vai visu tekstu. Atbildot uz līdzīgiem jautājumiem, ir jāizprot rakstītā nozīme ne tikai burtiski, bet arī jāsaprot zemteksti, izmantojot autora dotos mājienu un norādes. Tomēr, sniedzot atbildi, Tev ir jāspēj pamatot, kāpēc un kādus pierādījumus Tu izmanto, lai veiksmīgi izvēlētos atbildi. Dažreiz, lai pārliecinātos, ka Tava izvēlēta atbilde ir pareiza, jāpajautā sev: “Vai tekstā ir atrodama informācija, kas norāda uz pretējo?”

- Daudzizvēļu uzdevumā vispirms izlasi jautājumu un mēģini pats atbildēt uz jautājumu, tad lasi piedāvātās atbildes un skaties, vai kāda no atbildēm saskan ar Tevis sniegto. Vēl viena lietderīga daudzizvēļu uzdevumu veikšanas stratēģija ir nepareizo atbilžu izsvīturošana. Izlasot jautājumu un atbildes, izsvītro tās atbildes, kuras neder, tad no atlikušajām izvēlies atbildi, kura atbilst visprecīzāk.
- Jautājumos parasti nebūs izmantoti tie paši vārdi un izteicieni kā tekstā. Tekstā atrodamais būs pārfrazēts, izmantojot
 - sinonīmus vai antonīmus,
 - citas vārdšķiras,
 - citādu teikuma uzbūvi (piemēram, teikums darāmajā kārtā pārveidots ciešamajā kārtā; mainīta vārdu secība teikumā),
 - iepriekšminēto paņēmieni kombināciju.
- Vērtējuma izvēles uzdevumos ir jālasa apgalvojumi par tekstu vai tekstiem un jānosaka, vai informācija apgalvojumā ir patiesa, nepatiesa vai nav minēta.
 - Apgalvojums ir patiess, ja vari atrast informāciju tekstā/ tekstos, kas to apstiprina.
 - Apgalvojums ir nepatiess, ja informācija tekstā un informācija jautājumā nesakrīt, tekstā vari atrast pierādījumu tam, ka apgalvojums ir nepaties.
 - Apgalvojums nav minēts, ja nevari atrast informāciju tekstā. Dažreiz jāpieņem, ka informācija nav minēta tekstā, jo uzdevumā dotais apgalvojums sniedz divus faktus par tematu, bet tekstā vari atrast tikai vienu faktu.
- Teksta papildināšanas uzdevumos:
 - pārlicinies, ar cik vārdiem drīkst aizpildīt tukšumu;
 - izdomā, kādu vārdšķiru (lietvārdu, īpašības vārdu, apstākļa vārdu) Tev ir jāievieto teikumā;
 - pārlicinies, ka teikums ar ievietoto vārdu/ vārdiem ir gramatiski pareizs;
 - pēc ievietošanas pārļasi teikumu, lai pārlicinātos, ka tas ir loģisks.
- Savietošanas uzdevumā sāc ar tām atbildēm, kuras Tev šķiet vieglākas, lai pārējo laiku vari veltīt tiem jautājumiem, kuros ir jāiedziļinās vairāk. Viena no efektīvām pieejām, ko vari izmantot šajā uzdevuma veidā:
 - izlasi tekstus un jautājumus;
 - pārļasi pirmo tekstu un ieraksti attiecīgo atbildi pie katra jautājuma, kuram tā atbilst;
 - turpini ar pārējiem tekstiem;
 - ja esi ierakstījis vairākas atbildes pie viena jautājuma, pārļasi attiecīgos tekstus un veic izvēli.

Lai veiksmīgi sagatavotos un veiktu lasīšanas uzdevumus, ir jāsaprot, ar kādām grūtībām Tu varētu saskarties:

- 1) Lai izprastu tekstus, ir jābūt plašam vārdu krājumam. Taču, ja arī rodas situācija, kad nesaproti katru vārdu tekstā, par to nav jāsatraucas, jo lasot nav jāpievērš uzmanība konkrētiem vārdiem tik daudz kā kopējai domai tekstā.
- 2) Ja tomēr no vārda nozīmes ir atkarīga teikuma vai teksta fragmenta izpratne, tad vari pajautāt sev, kas var palīdzēt minēt tā nozīmi: vai tā nozīmi var izsecināt no konteksta; kāda ir vārdšķira (lietvārds, īpašības vārds, darbības vārds, utt.); vai vārds atgādina kādu citu vārdu dzimtajā vai citā svešvalodā; vai šķiet, ka vārds ir pozitīvs vai negatīvs.

- 3) Jāņem vērā eksāmenā dotais laika ierobežojums. Te būs svarīga Tava uzkrātā lasītāja pieredze (lasīšanas, uztveres un analīzes ātrums), un piemērotāko lasīšanas un uzdevumu veikšanas stratēģiju izvēle.
- 4) Jāpatur prātā, ka tekstiem var būt atšķirīgs mērķis, nolūks, forma, saturs un žanrs. Tas, ar kādu mērķi teksts ir veidots, ietekmē ne tikai saturu, bet arī teksta organizāciju un uzbūvi. Ir jāizprot sasaistes līdzekļu lietošanas ietekme uz tekstu un tā nozīmi.

Īpašu uzmanību jāpievērš vairāku tekstu lasīšanas uzdevumiem (C1 daļa).

Process, kurā lasi dažādus tekstus par vienu tematu, Tev noteikti nav svešs. Pētot mācību tēmas vai brīvajā laikā lasot par sev interesējošu tematu, esi to jau darījis. To ir jādara, lai veidotu pilnīgu izpratni par tēmu, pārliecinātos par temata izklāsta patiesumu, veidotu savu priekšstatu, izmantojot dažādos tekstos lasīto, savienojot uzzināto dažādos avotos ar savu izvērtējumu, veidojot secinājumus.

Prasmes, kuras Tev noderēs šajā lasīšanas daļā, ir saistītas arī ar to, ko dari citu mācību priekšmetu ietvaros un ārpuskolas aktivitātēs. Tās nav tikai valodas zināšanās balstītas, te ir nepieciešamas attīstītas/trenētas kritiskās domāšanas spējas. Tomēr zināšanas un pieredze, kā pielietot nepieciešamās atsevišķu uzdevumu veidu veikšanas stratēģijas, kuras jau iepriekš ir aprakstītas, arī ir svarīgas.

Ko Tev jāprot, veicot uzdevumus par vairākiem tekstiem:

- Izlasot gūt detalizētu izpratni par katru tekstu atsevišķi, teksta veidu, autora nolūku un aplūkotajiem viedokļiem.
- Atrast būtisko katrā tekstā un veidot kopējas sakarības.
- Noteikt un izprast atšķirības.
- Salīdzināt un atrast pretstata idejas, vai idejas, kuras papildina viena otru.
- Orientēties tekstos, lai noteiktu atslēgas vārdus.
- Veidot/izprast secinājumus.

Valsts pārbaudes darba paraugā varam iepazīties ar četrus uzdevumu veidu paraugiem, kurus jāveic par trīs tekstiem ar kopējo tēmu “Mūzika” (Tasks 2 – 5).

Task 2. Uzdevuma veids: savietošana (*Decide which text each question refers to.*).

Lai atbildētu uz šāda veida jautājumiem, ir jāsaprot, par ko ir katrs no tekstiem, iedziļinoties kopīgajā un atšķirīgās temata izklāstā katrā tekstā. Lai arī temats ir viens un tas pats, tomēr katrs teksts sniedz teksta veidam atbilstošu temata aprakstu, atbildot uz citu jautājumu vai aplūkojot citu skatupunktu. Īpašu uzmanību pievērš autora/teksta nolūkam, attieksmei, pausti viedokļiem. Lai veiksmīgi izpildītu uzdevumu, Tev jābūt skaidram priekšstatam par jautājumos izmantoto darbības vārdu nozīmi (illustrates, discusses, contrasts, seeks to explore, utt.).

Lai arī, pirmo reizi izlasot tekstus, varbūt domā, ka vari jau uzreiz sniegt atbildi par to, kurā tekstā dotais jautājumā ir minēts, tomēr obligāti pārlasi tekstus vēlreiz, lai atrastu pierādījumu tekstā.

Task 3. Uzdevuma veids: daudzizvēļu uzdevums (*Which sentence best summarizes the idea that can be inferred from the three texts?*).

Rūpīgi izlasot dotos teikumus, ir jāizvēlas secinājums kurš izriet no visos trīs tekstos paustajām idejām. Pildot šo uzdevumu, uzdod sev jautājumus “Kuram tekstam atbilst katra teikuma daļa?”, “Vai atbilžu izvēlēs ir informācija, kura ir pretrunā ar kāda no tekstiem paustām domām?”. Te noder nepareizo atbilžu izsvītrošana, lai nokļūtu pie vienīgās pareizās atbildes. Valsts pārbaudes paraugā pareizā atbilde ir *C. Music is a universal means of expression that has entered various areas of people’s lives*. Šis teikums apkopo visos trīs tekstos paustās idejas: personīgā emocionālā reakcija uz mūziku (Text A), mūzika un tehnoloģijas (Text B), mūzika un kultūra (Text C).

Task 4. Uzdevuma veids: daudzizvēļu uzdevums (*Tick four conclusions that can be drawn from the three texts.*).

Atrodi tekstos konkrētu vietu, kurā vari izlasīt informāciju par izvēlēto secinājumu.

Lasot dotos secinājumus, pasvītro atslēgas vārdus. Meklē šos vārdus vai sinonīmus/antonīmus tekstos. (Apgalvojums secinājumā var būt pārfrazēts, tas var sniegt to pašu domu, bet izteiktu citos vārdos.)

Task 5. Uzdevuma veids: teksta papildināšanas uzdevums vai informācijas pārneses uzdevums (*Complete the extract/ sentences with the exact words or phrases from the texts.*).

Uzdevuma teksts ir trīs tekstu informācijas kopsavilkums. Vispirms izlasi tekstu, lai saprastu to saturu. Lasot tekstu otro reizi, pievērs uzmanīgu tukšajām vietām, kurās jāieraksta vārdi no trim tekstiem. Pievērs uzmanību teikuma uzbūvei, kāda vārdšķira ir nepieciešama utt. Līdzīgi kā iepriekšējā uzdevumā, atrodi teikumos atslēgas vārdus. Tad meklē tos tekstos, lai saprastu, kura teksta daļa ir apkopota/pārfrazēta. Kad esi atradis un ievietojis vārdu vai frāzi, pārlasi teikumu, lai pārbaudītu, ka teikums ir loģisks. Atceries, ka šajā uzdevumā var būt prasīti tieši tie paši vārdi, ar kuriem idejas ir skaidrotas tekstos. Pārlicinies, ka uzdevuma nosacījumos pamanīji, cik vārdus drīkst izmantot (piemēram, *maximum 4 words*).

Klausīšanās

Klausīšanās tāpat kā lasīšana ir informācijas uztveres prasme, tādēļ daudzi ieteikumi, kā strādāt ar klausīšanās tekstu, ir līdzīgi. EKP pašnovērtējuma tabulā klausīšanās prasmes ir aprakstītas sekojoši: “Es saprotu garāku runu arī tad, ja tai nav skaidra uzbūve un ir vāji izteiktas loģiskās sakarības. Es bez pūlēm saprotu televīzijas raidījumus un filmas.”

VPD klausīšanās daļā Tev ir jāparāda, ka Tev ir izpratne par

- daudzveidīgām valodas lietojuma situācijām;
- valodas līdzekļu atbilstību saziņas situācijai;
- valodas lietošanas sociokulturāliem noteikumiem, t.i. cik formāla valoda lietojama konkrētās situācijās;
- valodas izrunu, gramatiku un vārdu krājumu.

Tavs galvenais uzdevums ir uztvert un analizēt teksta saturu un struktūru, kā arī kritiski izvērtēt, pārveidot un ētiski izmantot iegūto informāciju.

Pirmajā (B2) daļā Tu dzirdēsi autentisku tekstu līdz 4 minūtēm garu, kur tieši izteiktu informāciju ir jāizprot un jāanalizē. Otrajā daļā (C1) - 4-5 minūtes garu vienu vai divus autentiskus audioierakstus. Klausīšanās tekstu veidi šajos uzdevumos var būt dialogruna/ monologruna (ziņas, reportāža, intervija, diskusija, publiskā runa u.c.).

Pirmajā un otrajā daļā ir jāveic kādu no šāda tipa uzdevumiem:

- daudzizvēļu uzdevumi (*multiple-choice tasks*);
- vērtējuma izvēles uzdevumi (*true/false/ not given or not stated tasks*);
- savietošanas uzdevumi (*multiple matching tasks*).

Otrajā un trešajā daļā Tev ir ne tikai jāspēj izprast teksta saturs, bet arī jādemonstrē spēja tieši un netieši izteiktu informāciju analizēt un izvērtēt, pievēršot uzmanību kontekstam, runas/sarunas mērķim un nolūkam, runātāju attieksmei, rīcībai un emocijām, un, ņemot to visu vērā, jāformulē secinājumi.

Pirmās daļas uzdevums ir B2 līmeņa uzdevums, tāds kādus vari atrast optimālā līmeņa eksāmenā. Otrajā un trešajā daļā ir C1 līmeņa uzdevumi. Tātad ņem vērā, ka pirmajā daļā informācija, kas ir nepieciešama uzdevuma izpildei, ieraksta tekstā ir tieši izteikta, bet otrajā un trešajā daļā informācija ir izteikta tieši vai netieši, kas norāda, ka, veicot šos uzdevumus, Tev būs jāanalizē, jāsalīdzina, jāsecina, balstoties uz dzirdēto.

Trešajā daļā iespējamie uzdevumu veidi:

- informācijas pārnese uzdevumi (piemēram, kopsavilkuma, piezīmju papildināšana, tabulu, infografikas, grafiku aizpildīšana; *summary completion, table completion, flow chart completion, diagram completion tasks*);
- atvērtie jautājumi (*open-ended questions; short answer questions*).

Visi audioieraksti eksāmenā tiks atskaņoti divreiz.

Kā veikt klausīšanās uzdevumus?

1. Izpēti uzdevuma nosacījumus, pasvītro atslēgas vārdus, lai saprastu, kam pievērst uzmanību, veicot uzdevumu.

2. Izlasi uzdevuma jautājumus, nosaki, par kādu tematu un kādu teksta veidu dzirdēsi uzdevumā. Izmanto norādes, lai paredzētu teksta saturu.
3. Aktīvi un ātri strādā ar jautājumiem: pasvītro būtiskāko; centies izprast nezināmus vārdus. Brīdī, kad sāks skanēt audioieraksts, ir vēlams, ka zini, kāda veida informāciju Tev ir jāsniedz atbildē. Autentisks mutvārdu teksts nozīmē, ka parasti runas veids ir tekošs un diezgan ātrs!
4. Meklē veidus, kā pārfrazēt jautājumu un atbilžu tekstu. Audioieraksts un rakstītais uzdevumā ir bieži citādi formulēts. Gatavojoties eksāmenam, atkārto vārdu krājumu, kas palīdz atstāstīt, ko runātājs ir teicis (*reporting verbs: outline, persuade, mention, express, refer, resent, admit, insist, deny, etc.*), īpašības vārdus un apstākļa vārdus, kurus izmanto, lai aprakstītu attieksmi un emocijas (*frustrated, convinced, reluctant, doubtful, complacent, apprehensive, discontented, distressed, ecstatic, etc.*), kā arī pārliecinies, ka zini, kā tos pareizi lietot teikumā (*sentence patterns, verb patterns*).
5. Esi uzmanīgs - bieži vien klausīšanās uzdevumos parādās tādi vārdi un izteicieni, kas aizmidzina Tavu uzmanību un liek veikt nepareizus secinājumus (*distractors*). Atceries, ka ierakstā ir jāsaklusa atbilstoša ideja un ne vienmēr precīzi vārdi.
6. Kad noklausies ierakstu pirmo reizi, neatslābsti, bet turpini aktīvi analizēt sniegtās atbildes un fokusējies uz neatbildēto.
7. Pārdomā, kā neatbildētie jautājumi var tikt pārfrazēti. Koncentrējies uz tām atbildēm, kuras vēl neesi sniedzis, klausoties ierakstu otrreiz, tajā pat laikā arī pārbaudi atbildētos jautājumus.
8. Kad esi atbildējis uz visiem jautājumiem, pārlasi atbildes vēlreiz, lai būtu pilnīgi drošs par tām.
9. Uzdevumos jautājumi parasti ir tādā secībā, kā tos dzirdēsi audioierakstā, izņemot tos gadījumus, kad ir jāveic vairāku tekstā izteiktu ideju apkopojums vai jāizprot netieši paustās sakarības.
10. Vienmēr uzraksti atbildi, pat tajos gadījumos, kad vari pamatot savu atbildi tikai ar minējumu, kas ir daļēji balstīts dzirdētajā un Tavā pieredzē, zināšanās.
11. Daudzizvēļu, vērtējuma izvēles un savietošanas uzdevumos pirmajā klausīšanās reizē centies atbildēt uz visiem jautājumiem, pat ja neesi pārliecināts par atbildēm.
12. Gadījumos, kad nevari izvēlēties vienu atbildi, atzīmē vairākas. Vēlāk Tavas piezīmes noderēs, lai secinātu, kuras no atbildēm ir noteikti nepareizas un kura ir pareiza!
13. Otrajā klausīšanās reizē pārliecinies par atbilžu pareizību un labo, ja nepieciešams. Izvēloties atbildi, dažkārt ir vērts domāt par vispiemērotāko atbildi, nevis vienīgo pareizo, jo jautājumu atbilžu variantos bieži ir minēti vairāki patiesi aspekti, bet tie nav tik nozīmīgi un izvērsti tekstā.

Uzdevumu piemērus vari atrast šeit <https://learnenglish.britishcouncil.org/skills/listening/c1-listening>, šeit <https://www.oxfordonlineenglish.com/a-talk-about-climate-change-listening-lesson-c1-c2> vai šeit <https://www.english-grammar.at/listening/advanced/listening-advanced-index.htm>.

Rakstīšana

Eksāmenā rakstīšanas daļa pārbaudīs Tavas prasmes veidot “strukturētu rakstītu tekstu auditorijai, kontekstam un komunikatīvajam nolūkam piemērotā valodā un stilā”. Vienkāršāk izsakoties - Tev būs jāspēj izteikt skaidru viedokli par uzdevuma tēmu, pamatot šo viedokli ar argumentiem, skaidrojumiem un piemēriem, Tavam rakstu darbam būs jābūt viegli uztveramam, domai izprotamai un izsekojamai. Turklāt no Tevis sagaidīs bagātu, precīzi pielietotu vārdu un gramatisko konstrukciju krājumu. Pievērš uzmanību sekojošiem sasniedzamajiem rezultātiem:

- Pārlicinoši plāno un veido dažādus tekstus svešvalodā, izceļot svarīgākos argumentus. Noformē tekstu atbilstoši akadēmiskā stila prasībām.
- Ievēro apgūstamās valodas rakstu normas.
- Ievēro gramatiskas likumsakarības rakstos. Izmanto dažādus teikuma veidus, ievērojot žanra un stila specifiku.

EKP C1 līmeņa aprakstā, no Tevis sagaidāmās prasmes noformulētas šādi: “Spēj izveidot skaidru, labi strukturētu, detalizētu tekstu par sarežģītiem jautājumiem, labi pārzinot tekstveides principus, lietojot atbilstošus saistījuma un saskaņojuma līdzekļus.”

Kas Tev jāpaveic rakstīšanās daļā?

Rakstīšanas daļā Tev tiks **piedāvāti divi** uzdevuma varianti (A un B), no kuriem Tev **jāizvēlas un jāizpilda viens**. Abos uzdevumos Tu atradīsi tekstus, kuri Tev jāizmanto kā ierosme un pamats savam rakstu darbam. Viena uzdevuma teksts būs fragments no kāda literāra darba, otra - ar literatūru nesaistīts teksta fragments (piem. žurnāla raksts, blogs, pētījums, komentārs).

Iesākumā rūpīgi izlasi abus piedāvātos uzdevumus (A un B) pārlicinies, ka saproti:

- kāda veida darbs (eseja, komentārs vai kas cits) Tev jāraksta,
- kā Tev rakstot jāizmanto dotajā teksta fragmentā ietvertās domas, argumenti, fakti.

Tikpat svarīgi kā izprast uzdevuma noteikumus ir izdarīt izvēli, kuru uzdevumu (A vai B) Tu pildīsi.
Uzdod sev jautājumus:

- kuru no dotajiem teksta fragmentiem es izprotu labāk?
- kura teksta tēmu es pārzinu labāk un varēšu par to plašāk un veiksmīgāk izteikties?

Paturi prātā, ka Tev dotas **80 minūtes**, kurās **izlasīt un izprast** uzdevuma noteikumus, **izlasīt** abus tekstus un **izvēlēties vienu**, par ko rakstīsi, un **uzrakstīt 300 - 350 vārdu** garu rakstu darbu. Noteikti atvēli vismaz 5 minūtes, lai sakārtotu domas un izplānotu, ko tieši vēlies pateikt savā rakstu darbā.

Noteiktajam vārdu skaitam (300 - 350) ir racionāls pamatojums: lai izvērsti apspriestu tēmu, izvirzītu argumentus un viedokļus un tos izskaidrotu, pamatotu un ilustrētu ar piemēriem, ar mazāku vārdu skaitu nepietiek.

Ja savā rakstu darbā **būsi pārsniedzis** noteikto vārdu skaitu, vērtējot **punktu skaits netiks automātiski samazināts**. Darba **vērtētājs rūpīgi raugās uz** Tava darba **saturu, organizāciju, lietotās valodas bagātību**, atbilstību tēmai un lietojuma **pareizību**. Rakstot garāku tekstu, pastāv risks, ka būsi novirzījies no temata, pieļāvis kļūdas.

Ja Tavs darbs būs ļoti īss, pastāv iespēja, ka nebūsi izpildījis visus uzdevuma nosacījumus attiecībā uz darba saturu vai būsi tos izpildījis vāji, kas nekādi nepalīdzēs Tev saņemt augstu novērtējumu.

Ar rakstu darba vērtēšanas kritērijiem pilnā apjomā vari iepazīties 1. pielikumā. [VPD paraugā](#) vari arī iepazīties ar izvērtētiem skolēnu atbilžu paraugiem un vērtējumu skaidrojumiem.

Palūkosimies uz eksāmena uzdevuma paraugu, kura pamatā izmantots fragments no literāra darba - rakstnieka Dž. Londona romāna ‘The Iron Heel’..

Task A

*A journal has a column which encourages young people to read literary masterpieces of the past. You have read an extract from ‘The Iron Heel’ by Jack London and would like to **recommend** it to other readers.*

*Write an **essay** in which you:*

- **introduce the issue** raised in the extract;
- **justify its relevance to the modern-day reader**;
- **summarize the key points** and emphasise the significance of the issue to the modern-day reader.

***Support your arguments with relevant examples** from the extract. Do not copy directly from the text but you can **summarize, paraphrase and quote** the ideas from it.*

Write your answer in 300–350 words. You have 80 minutes to complete the task.

Uzdevuma teksts skaidri pasaka, ka Tev jāraksta **eseja**. Tātad Tava rakstu darba ievadā ir jānoformulē viedoklis vai arguments, kas jāizvērs un jāpamato tālākajā tekstā (vismaz 2 rindkopās), un rakstu darbs jānoslēdz ar secinājumiem.

Vēl jāpatur prātā, ka eseja rakstāma formālā valodā, tātad nelietosi slengu vai vienkāršrunas vārdus un frāzes, tāpat izvairīsies no saīsinātajām formām (don't, can't, un tamlīdzīgām).

Pievērs uzmanību, ka uzdevuma teksts jau daļēji pasaka priekšā, kā Tev strukturēt savu rakstu darbu. Ievadā Tu iepazīstināsi lasītāju ar **problēmu vai tēmu, ko apskata dotais teksts (issue raised in the text)**, un noformulēsi viedokli par to. Tālāk Tavs uzdevums ir paskaidrot, kādēļ **problēma ir svarīga mūsdienās (relevance to modern day reader)**, **aplūkot būtiskākos argumentus (summarize the key points)** un **pamatot (support)** tos ar **atbilstošiem piemēriem (relevant examples)** no dotā teksta. Tu drīksti gan **saviem vārdiem pārstāstīt tekstā teikto (paraphrase)**, gan **apkopot (summarize)**, gan **citēt (quote)**. Ieteikums - citātus izvēlies īsus, citādi lasītājam var rasties iespaids, ka vēlies aizpildīt vārdu skaitu ar gariem citātiem, vai arī, ka Tev nav savu domu.

Nepiemirsti, ka uzdevumā prasīts, lai Tu **iesaki (recommend)** doto tekstu izlasīt arī citiem. Šo ieteikumu visloģiskāk iekļaut vai nu ievadā, vai arī noslēgumā. Ieteikumu būtu arī jāpapildina ar skaidrojumu - kāpēc vispār to ņemt vērā.

Lasot tekstus, pasvītro būtiskāko. Piemēram, kā sekojošajā teksta fragmentā.

The Iron Heel by Jack London is a dystopian novel published in 1906. The main text of the novel is based on a manuscript written by Avis Everhard, the wife of leading revolutionary, Ernest Everhard.

THE IRON HEEL

In the extract Avis is talking to Percy Layton, a journalist friend of hers.

The three local newspapers rejected my [Avis'] communication, likewise did the two weeklies.

I [Avis] got hold of Percy Layton. He was a graduate of the university, had gone in for journalism, and was then serving his apprenticeship as reporter on the most influential of the three newspapers. He smiled when I asked him the reason the newspapers suppressed all mention of Jackson or his case.

"Editorial policy," he said. "We have nothing to do with that.

It's up to the editors." "But why is it policy?" I asked.

"We're all solid with the corporations," he answered. "If you paid advertising rates, you couldn't get any such matter into the papers. A man who tried to smuggle it in would lose his job. You couldn't get it in if you paid ten times the regular advertising rates."

"How about your own policy?" I questioned. "It would seem your function is to twist truth at the command of your employers, who, in turn, obey the behests of the corporations."

"I haven't anything to do with that." He looked uncomfortable for the moment, then brightened as he saw his way out. "I, myself, do not write untruthful things. I keep square all right with my own conscience. Of course, there's lots that's repugnant in the course of the day's work. But then, you see, that's all part of the day's work," he wound up boyishly. "Yet you expect to sit at an editor's desk some day and conduct a policy." "I'll be case-hardened by that time," was his reply.

"Since you are not yet case-hardened, tell me what you think right now about the general editorial policy."

"I don't think," he answered quickly. "One can't kick over the ropes if he's going to succeed in journalism. I've learned that much, at any rate." And he nodded his young head sagely.

"But the right?" I persisted.

"You don't understand the game. Of course it's all right, because it comes out all right, don't you see?"

"Delightfully vague," I murmured; but my heart was aching for the youth of him, and I felt that I must either scream or burst into tears.

I was beginning to see through the appearances of the society in which I had always lived, and to find the frightful realities that were beneath. There seemed to be a tacit conspiracy against Jackson, and I was aware of a thrill of sympathy for the whining lawyer who had ingloriously fought his case. But this tacit conspiracy grew large. Not alone was it aimed against Jackson. It was aimed against every workingman who was maimed in the mills. And if against every man in the mills, why not against every man in all the other mills and factories? In fact, was it not true of all the industries?

from 'The Iron Heel' by Jack London (1908)

Palūkojies uz dažiem skolēnu darbu fragmentiem, kas rakstīti saistībā ar Tevis nupat izlasīto tekstu = fragmentu no literāra darba.

Kā iepazīstināt lasītāju ar problēmu/tēmu?

Var šādi:

The extract from 'The Iron Heel' introduces the issue of censorship in the media.

Vai šādi:

Jack London's "The Iron Heel" focuses on the issue of a monetarily motivated society.

Vai arī šādi:

The extract from the novel "The Iron Heel" enlightens us about the kind of censorship that existed in the early 20th century.

Kā paskaidrot, kādēļ problēma ir svarīga mūsdienās ?

Var šādi:

In the modern world, because of the popularity of the cancel culture, more and more people get silenced for expressing opinions that do not match the Western ideology.

Vai šādi:

These days censorship is not as strict as it was then, but it still persists.

Vai arī šādi:

A similar trend is prevalent nowadays when large companies and state governments influence what is put up online.

Kā izteikt apgalvojumu vai viedokli un kā to pamatot/paskaidrot?

Var šādi:

APGALVOJUMS

In those days the big corporations were completely in charge of the simple working man.

PAMATOJUMS

The text suggests that journalists had to obey the rules set by corporations above them in order to have a chance to succeed in their careers.

Vai šādi:

APGALVOJUMS

Large corporations and authority figures rule the media, determining what the average reader/viewer sees.

PASKAIDROJUMS

They bribe newspapers to take a supportive stance, which involves distorting the truth.

Kā formulēt ieteikumu?

Var šādi:

The novel allows one to see parallels between modern-day and the early 20th century journalism, so I gladly recommend everyone to read it.

Vai šādi:

Jack London described corruption in the media that is still prevalent to this day therefore would recommend the youth to read the book "The Iron Heel".

Ja vēlies saņemt augstu vērtējumu eksāmena rakstīšanas daļā:

- Tev pilnībā jāizpilda visi uzdevuma nosacījumi, tas nozīmē - ievērot visus punktus, kas pieminēti uzdevuma aprakstā.
- Tev skaidri jānoformulē viedoklis un jāpamato tas ar izvērstiem, pārlicinošiem argumentiem un atsaucēm uz precīzi izvēlētiem teksta fragmentiem, komentējot tos.
- Tev jāveido teksts kas apspriež un analizē tekstā atrodamās tēmas un informāciju. Nepārstāsti tekstu! Izsaki domas par tekstā rakstīto.
- Piemēriem un idejām no dotā teksta loģiski jāiekļaujas Tavā rakstu darbā, jāizmanto citāti, informācijas pārstāsts vai apkopojums.
- Tevis uzrakstītajam tekstam ir jābūt skaidram, loģiski strukturētam un līdzsvarotam (visiem apgalvojumiem jābūt vienlīdz pilnīgi izskaidrotiem un pamatotiem).
- Rakstu darbā jābūt izmantotiem daudzveidīgiem saistītātvārdiem, jābūt skaidri iezīmētām un loģiskām rindkopām;
- Tavu domu lasītājam jāspēj viegli uztvert un tai izsekot no sākuma līdz beigām;
- Tev jāizmanto plašs un tēmai atbilstošs vārdu krājums, Tavām gramatikas lietošanas prasmēm jābūt augstā līmenī;
- Kļūdas Tavā darbā ir retas un grūti pamanāmas.

Tagad izlasi sekojošo eseju un pārdomā - vai tā atbilst visām nupat nosauktajām prasībām?

In his dystopian novel 'The Iron Heel' published in the early twentieth century, Jack London addresses the issues of corporate power and the distortion of truth to the advantage of these corporations. A similar trend is prevalent nowadays when large companies and state governments influence what is put up online either through financial incentives or censorship. The spread of fake news is taking place faster than ever raising questions about the trust-worthiness of online news media sources. It follows that the modern day reader can relate to 'The Iron Heel'.

In the extract, in which Avis is talking to her journalist friend Percy Layton, she condemns his blind compliance with the 'editorial policy'. Layton is not allowed to criticise or even comment on what the newspaper publishes. He is willing to 'twist truth at the command of [his] employers' in order to save his job and earn a promotion. Avis is appalled by her friend's dismissive statements and rebukes him for being selfish and cowardly. For Layton, the truth is irrelevant in the face of personal gain; thus, he chooses not to sympathise with workingmen who are oppressed by those of higher status. Injustice as well as the diffusion of disinformation are highly significant even today.

'I don't think', is Layton's response to Avis' inquiry about his opinion on 'the general editorial policy'. The journalist disregards his responsibility of speaking the truth, thereby giving way to 'tacit conspirac[ies]' against the working class. In modern days, large corporations and authority figures rule the media, determining what the average reader/viewer sees and thus influencing audience's values and beliefs. It is in the interest of major firms to silence any controversies about unfair practises. For this reason, they bribe newspapers to take a supportive stance, which involves distorting the truth. People struggle to distinguish between truthful and fake news because the latter

has become widespread. Anyone can publish a false article online, so it is more important than ever to critically assess the reliability of a source.

In summary, the dissemination of disinformation and discriminatory behaviour towards those of lower status seem to be timeless issues that require more attention. Perhaps, the first step in the right direction is to read Jack London's 'The Iron Heel' and realised the extent of this problem.

[vārdu skaits: 378]

Atbilde: jā, šī eseja atbilst visām prasībām un saņemtu visaugstāko novērtējumu.

Kāpēc?

- Rakstītājs ir izpildījis visus uzdevuma punktus: iepazīstinājis ar tekstā apskatīto tēmu, paskaidrojis kādēļ problēma ir svarīga mūsdienās, aplūkojis būtiskākos argumentus, ieteicis dotu tekstu izlasīt citiem.

In his dystopian novel 'The Iron Heel' published in the early twentieth century, Jack London addresses the issues of corporate power and the distortion of truth to the advantage of these corporations. A similar trend is prevalent nowadays when large companies and state governments influence what is put up online either through financial incentives or censorship. The spread of fake news is taking place faster than ever raising questions about the trust-worthiness of online news media sources. It follows that the modern day reader can relate to 'The Iron Heel'.

In the extract, in which Avis is talking to her journalist friend Percy Layton, she condemns his blind compliance with the 'editorial policy'. Layton is not allowed to criticise or even comment on what the newspaper publishes. He is willing to 'twist truth at the command of [his] employers' in order to save his job and earn a promotion. Avis is appalled by her friend's dismissive statements and rebukes him for being selfish and cowardly. For Layton, the truth is irrelevant in the face of personal gain; thus, he chooses not to sympathise with workingmen who are oppressed by those of higher status. Injustice as well as the diffusion of disinformation are highly significant even today.

'I don't think', is Layton's response to Avis' inquiry about his opinion on 'the general editorial policy'. The journalist disregards his responsibility of speaking the truth, thereby giving way to 'tacit conspirac[ies]' against the working class. In modern days, large corporations and authority figures rule the media, determining what the average reader/viewer sees and thus influencing audience's values and beliefs. It is in the interest of major firms to silence any controversies about unfair practises. For this reason, they bribe newspapers to take a supportive stance, which involves distorting the truth. People struggle to distinguish between truthful and fake news because the latter has become widespread. Anyone can publish a false article online, so it is more important than ever to critically assess the reliability of a source.

In summary, the dissemination of disinformation and discriminatory behaviour towards those of lower status seem to be timeless issues that require more attention. Perhaps, the first step in the right direction is to read Jack London's 'The Iron Heel' and realised the extent of this problem.

- Rakstītājs ir analizējis tekstā skartās problēmas (cenzūra, informācijas pieejamības ierobežošana, netaisnīga attieksme pret zemāk stāvošiem, pakļaušanās varai) un sasaistījis tās ar mūsdienu pasaulē notiekošo.

- Rakstītājs ir pamatojis izteiktās domas ar **atsaucēm un citātiem no teksta**. Atsauces un citāti plūstoši iekļaujas rakstu darbā.
- Rakstītāja domai ir viegli izsekot, teksts ir loģiski organizēts rindkopās.
- Izmantotais vārdu krājums ir plašs, atbilstošs tēmai. Gramatiskās konstrukcijas ir daudzveidīgas un pareizi lietotas.
- Darbā atrodamas tikai divas **kļūdas**: viena pareizrakstības (*condems*; pareizi būtu jāraksta *condemns*) un viena gramatiska (pagātnes formas *realised* vietā jābūt *realise*).
- Uzrakstītais vārdu skaits gan pārsniedz noteiktos 300 - 350 par 28, taču te ir jāpatur prātā, ka svarīgākais ir saturs, valodas lietojuma efektivitāte un pareizība.

Tagad aplūkosim uzdevumu, kura pamatā ir ne literāra darba fragments. Šajā gadījumā izmantots analītisks raksts par tehnoloģiju attīstības ietekmi uz mūzikas radīšanu un izplatīšanu..

Task B

A journal has a column which invites young people to explore the impact of technology on different spheres of life and share their findings. You have read a research article on the impact of technology on the music industry and would like to recommend it to other readers. Write an essay in which you:

- **introduce** the topic and **summarize** the issues mentioned in the text;
- **discuss** the **implications** of these issues for the quality of music;
- **conclude** with **predictions** of future developments in the music industry and **recommend** the article to other readers. **Support** your **arguments** with relevant examples from the extract. Do not copy directly from the text but you can **summarize**, **paraphrase** and **quote** the ideas from it.

Write your answer in **300–350** words. You have 80 minutes to complete the task.

Kā redzams, uzdevuma noteikumi nedaudz atšķiras. Tev jāraksta *eseja*, kur ievadā **jāiepazīstina (introduce)** lasītājs ar *tēmu (topic)*, ko apskata dotais teksts un **jāapkopo (summarize)** tekstā *minētās problēmas (issues mentioned in the text)*.

Tālāk Tev **jāapspriež (discuss)**, kā tekstā aprakstītā tehnoloģiju attīstība un iesaiste var ietekmēt mūzikas kvalitāti (*implications* for the quality of music*), un noslēgumā jāizsaka *prognozes (predictions)* attiecībā uz mūzikas industrijas attīstību nākotnē, kā arī **jāiesaka (recommend)** uzdevumā doto rakstu izlasīt arī citiem.

Tāpat kā iepriekš Tev savi apgalvojumi un argumenti **jāpamato (support)** ar *atbilstošiem piemēriem (relevant examples)* no dotā teksta, un Tu drīksti gan *saviem vārdiem pārstāstīt* tekstā teikto (*paraphrase*), gan *apkopot (summarize)*, gan *citēt (quote)*.

* Uzdevuma aprakstā ietvertais termins '*implications*' dažādos kontekstos var apzīmēt gan tekstā slēptu domu, gan kāda faktora ietekmi uz notikumu gaitu,

Atceries - lasot tekstu, pasvītro būtiskāko (atslēgvārdus, spilgtus izteikumus, idejas), kas Tev var palīdzēt izprast tekstā pausto, izveidot viedokli, noformulēt argumentus un pamatot savu domu.

TECHNOLOGICAL CHANGES IN MUSIC

The advent of MP3 technology in the late 1990s along with the diffusion of the Internet triggered several important changes in the music industry. First, starting with the appearance of Napster in 1999, consumers obtained the ability to access and download high-quality digital recordings via peer-to-peer file sharing without payment to the rights holders. The ease of transferring and downloading music without payment fundamentally weakened copyright protection and the recorded music industry's appropriability regime, making it much more difficult for record companies to protect their content. Since then, while illegal file sharing has given way to legal sales via iTunes and other digital platforms, new digital revenue has not offset declining physical revenue, triggering the collapse of revenue in the recorded music industry (e.g., OberholzerGee and Strumpf 2007, Rob and Waldfogel 2006, Liebowitz 2006, Zentner 2006, Blackburn 2004). Thus, the technological changes have heightened the difficulty for the record labels, both majors and independents, to generate and capture the traditional levels of revenue from their music products. This, in turn, creates challenges in funding the large investments to discover "new-to-the-world" talent in the traditional ways.

But technological changes have simultaneously offered low-cost ways to produce, distribute, and promote music. Where traditional sound recordings required costly studio equipment, an artist can now create a high-fidelity recording using inexpensive and widely available computers and software (e.g., a Mac with Garageband). The diffusion of the Internet—and digital retailing—offers an inexpensive way to distribute music (Bourreau et al. 2012). Labels need not produce physical copies, nor do they need to make them ubiquitously available near consumers in the event the music becomes popular. Finally, other aspects of digitization can reduce the costs of promotion. Internet radio, including Pandora, Last.fm, radio, Spotify, and others offer lower cost alternatives to terrestrial radio for acquainting consumers with new music. Internet radio stations broadcast a wider variety of music than terrestrial stations, allowing promotion for many more artists. A growing coterie of reviewers makes their views available online. Consumers have access to information on far more new music than they encountered through traditional promotional machinery (Waldfogel 2015). Knopper (2009, p. 246) describes the process and the changes to the process triggered by the new technologies:

An artist who wanted to make a record needed studio time—and that cost money, which meant a sizable loan from the label. An artist who wanted to get a single onto the radio playlist needed connections—and that usually meant a label executive who had the money to hire an independent promoter. An artist who wanted to sell millions of copies of a record needed a big-time distributor with the clout to push CDs into big stores like Best Buy or Target—and that meant one of the major labels' own subsidiaries like WEA or CEMA. Today it's not necessary to hook up with a label to do all these things. An artist can make a record cheaply, and professionally, using software like Pro Tools. An artist can forgo the radio, building buzz and exposure online via do-it-yourself websites like MySpace, viral videos on YouTube, or any number of social networking services from Facebook to Garageband.com. As for distribution, who needs crates, trucks, warehouses, stores, or even the discs themselves? Artists can follow Radiohead's example and simply distribute the music essentially free online.

Adapted from Mary J. Benner, Joel Waldfogel (2016) The Song Remains the Same? Technological Change and Positioning in the Recorded Music Industry. *Strategy Science* 1(3):129-147. Citation: (Benner and Waldfogel, 2016)

Tagad palūkosimes uz piemēriem no skolēnu darbiem.

Kā iepazīstināt lasītāju ar tēmu?

Var šādi:

Technological advancements have had major implications on the music industry, decreasing the cost of producing and promoting music.

Vai šādi:

The article implies and argues that the internet has created an inexpensive way to distribute music for upcoming artists.

Vai arī šādi:

Starting from the year 1999, the music industry has experienced some drastic changes regarding the availability of music and the price for buying and selling it.

Kā apkopot tekstā minētās problēmas?

Var šādi:

These advancements have decreased the cost of producing and promoting music, simultaneously lowering the revenues of major labels.

Vai šādi:

If before you needed all of these things to even produce music, so almost all artists were talented and neatly picked, then now you can make music even if you have no understanding or talent for it.

Vai arī šādi:

With the rise of the Internet it has become very easy to get and share music for free. This may seem like a good thing, however, because of this, it is exponentially difficult to protect copyrighted content.

Kā apspriest ietekmi?

Var šādi:

An overwhelming amount of new producers are now on the music market, flooding the streams with so much different music, that some great tracks unfortunately slip by the audience.

Vai šādi:

Of course this easy way of making music has its downsides as well. In the last few years, we have witnessed an increasing amount of low quality artists appearing and poor quality music produced.

Vai arī šādi:

There are more of those producing music with the intent of gaining profit, inevitably meaning such music is likely to be of lower quality, as oftentimes it may be rushed.

Kā izteikt prognozes?

Var šādi:

It is possible that all music will be completely free in the future, judging by how easily producers can create, release and distribute their tracks.

Vai šādi:

The number of people listening to music is only going to grow, as a wider variety of genres will be available.

Vai arī šādi:

As the production and promotion continues the decrease in costs, the sheer quantity and scope of music will increase.

Kā ieteikt tekstu izlasīt arī citiem?

Var šādi:

I recommend you to read the article further explaining the points made in this essay, so that you may draw your own conclusions.

Vai šādi:

I have just tapped in some of the points that have been talked about in Mary J. Benner's and Joel Waldfogel's article "The Song Remains the Same? Technological Change and Positioning in the Recorded Music Industry.", so I would highly recommend reading it.

Vai arī šādi:

If you want to read more about the history of music you can click on the link below.

Tagad izlasi darbu, kas rakstīts, pildot B uzdevumu (Task B).

The increasing availability and quality of the Internet has led to rapid development in various technological fields, one of such being the music industry. The research article “Technological changes in music” offers insight into how **the field has advanced since the previous century**, since which the recorded music industry has experienced a “collapse of revenue”. **The article also implies and argues that the internet has created an inexpensive way to distribute music for upcoming artists, as producing it is easier than ever.**

Consequently, the research article leads the reader to question how these changes have affected the quality of music. **On one hand, it could be argued that there has been a large advance in the quality of produced music, as artists do not rely on any companies and any distributors. Dependence on others could have limited music creators,** as their goal would be to appeal to those responsible for the distribution of music, whereas nowadays artists may create whatever they wish to, increasing the quality of their work.

On the other hand, **it could be said that there is a larger proportion of poor quality music. Similarly,** with more people being able to produce music, there are **more of those doing it with the intent of gaining profit,** inevitably meaning such **music is likely to be of lower quality, as oftentimes it may be rushed.** The article supports this idea by the **mention of the famous Radiohead's free distribution of music,** proving that goals of profit will not lead to success.

Implications of the article of the future developments in the music industry are mainly that it is going to only become easier to consume music, as “crates, trucks, warehouses, stores or even the discs” will not be necessary whatsoever. Furthermore, the amount of people listening to music is only going to grow, as a wider variety of genres is available, appealing to those who don't view themselves as fans of music.

Overall, it can be said that the advances of technology have both positive and negative consequences among different groups of people. As more and more areas of life become automated, those benefitting are the consumers. Recommending the research article to my peers would be the least I could do.

[Vārdu skaits: 372]

- Redzams, ka rakstītājs ir centies izpildīt visus uzdevuma punktus: iepazīstināt ar tekstā apskatīto tēmu un apkopot aprakstītās problēmas, apspriest ietekmi uz mūzikas kvalitāti, izteikt prognozes, ieteikt doto tekstu izlasīt citiem. Tomēr ne visi argumenti ir pietiekami plaši izskaidroti, un ieteikums rakstu izlasīt citiem nav veiksmīgi iekļauts rakstu darba tekstā. Rakstītāja domu ir iespējams uztvert un tai izsekot, lai arī dažas vietas darbā ir jāpārlasa vairakkārt.
- Izmantotie piemēri no teksta ne vienmēr palīdz papildināt rakstītāja domu un pat mulsina lasītāju, kā arī nav plūstoši iekļauti rakstu darbā.
- Teksts ir loģiski izkārtots rindkopās, un rakstītājs izmantojis daudzveidīgus saistītājevārdus un frāzes.
- Vārdu krājums ir pietiekami plašs, lai izteiktos par tēmu. Arī gramatiskās konstrukcijas nav pavisam vienvēidīgas, kaut arī viena un tā pati konstrukcija mēdz atkārtoties. Ir pamanāmas pareizrakstības kļūdas.

Šādu darbu nevar vērtēt kā teicamu (5 punkti no 5), taču kopumā sniegums ir labs, īpaši teksta organizācija un vārdu krājums.

Runāšana

Glūzi kā rakstīšanas daļā Tev būs jāparāda prasmes veidot “strukturētu tekstu auditorijai, kontekstam un komunikatīvajam nolūkam piemērotā valodā un stilā”. Tātad, Tev būs jāizsaka skaidrs viedoklis par uzdevuma tēmu, jāpamato šis viedoklis ar argumentiem, skaidrojumiem un piemēriem, Tavai runai un atbildēm uz jautājumiem būs jābūt viegli uztveramiem, domai - izprotamai un izsekojamai. Runāšanas daļā Tu varēsi pilnā mērā demonstrēt savu zināšanu, izpratnes un prasmju kombinācijas, jo, veicot runāšanas daļu, Tu:

- plānveidīgi, secīgi un kritiski izvērtē un īsteno teksta izpēti – definē problēmu, izvēlies uzdevuma veikšanas stratēģijas, veic informācijas analīzi un sintēzi, formulē un loģiski pamato secinājumus;
- mērķtiecīgi izmanto iegūto informāciju, idejas, pārdomas savā runā, piešķirot tiem jaunu nozīmi atbilstoši citai vai jaunai saziņas situācijai un kontekstam;
- noformē un nodod informāciju auditorijai piemērotā valodā un stilā.

No Tevis sagaidīs bagātu, precīzi pielietotu vārdu un gramatisko konstrukciju krājumu, precīzu izrunu, atbilstošu balss toni un raitu runu. EKP C1 līmeņa aprakstā, no Tevis sagaidāmās prasmes noformulētas šādi: “Spēj izteikties tekoši un spontāni, īpaši nemeklējot vārdus.”

Runāšanas daļas **uzdevumā Tu atradīsi** īsi noformulētu galveno tēmu un piecu tekstu fragmentus, kas aplūko šo tēmu no dažādiem skatu punktiem.

Kas Tev jāpaveic eksāmena runāšanas daļā?

1. **Jāizveido 5 minūtes garš stāstījums (talk)**, kurā Tu:

- **iepazīstini** klausītāju ar doto tēmu (*introduce the topic*);
- īsumā **ieskicē**, par ko būs Tava runa (*outline the structure of your talk*);
- **izsaki apgalvojumus** un/vai **viedokļus** par tēmu (*present arguments*);
- **pamato** savus apgalvojumus/viedokļus ar piemēriem no dotajiem materiāliem/tekstiem (*support with the information from the material provided*). (Tev jāizmanto vismaz 3 no uzdevumā dotajiem tekstiem.);
- **nonāc pie** apkopojošiem **secinājumiem** (*draw conclusions*).

2. **Jāatbild uz 3 papildus jautājumiem. Paturi prātā**, ka:

- atbildēm jābūt plašām, izvērstām (katram jautājumam veltī apmēram 1 minūti);
- tāpat kā stāstījumā, **viedoklis (opinion)** jāpaskaidro un **jāpamato (justify)**;
- ja iespējams, atbildes jāsaista ar iepriekš stāstīto.

Jautājumi var:

- aicināt Tevi skaidrot, kā Tu izvēlējies, kurus tieši tekstus izmantosi savam stāstījumam;
- lūgt iedziļināties un paskaidrot, kā Tu izproti vienu konkrētu doto tekstu (kuru tieši - norādīs jautājuma uzdevējs);
- dot Tev iespēju izteikties plašāk par uzdevuma tēmu.

Palūkosimies uz vienu eksāmena uzdevuma paraugu.

Prepare a **5-minute talk** on the topic **“Does digital footprint matter?”**.

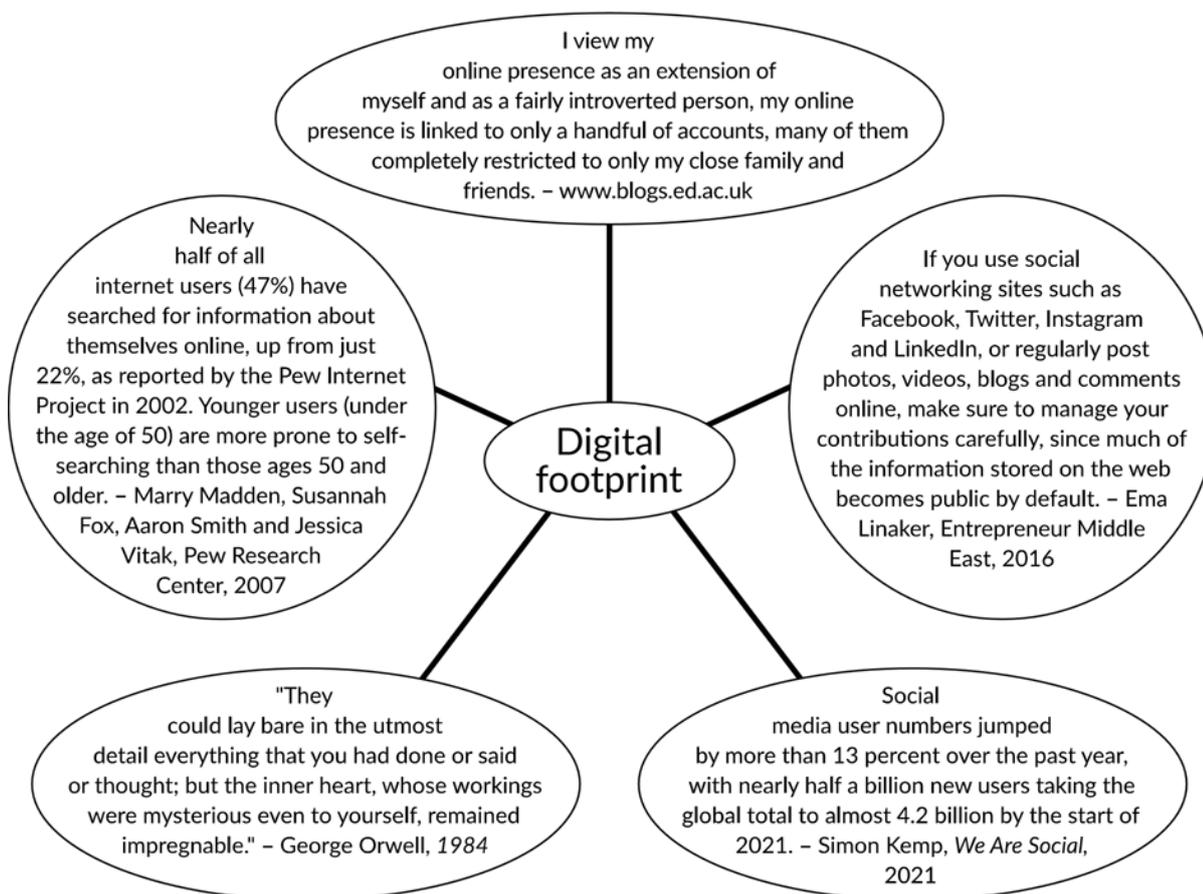
Read the materials below and select **at least three points** and opinions which you will **use to support** your **argument**. You **can use other ideas** as well, but you **must discuss** the **ideas** you **selected from** the **material**.

In your talk:

- **introduce** the topic and **outline** the structure of your talk;
- **present** your **arguments**, **supporting** them with the information **from** the **material** provided;
- **draw conclusions** on the topic.

After your talk you will **answer** three **questions** and **justify** your **opinion**.

You have 20 minutes to prepare your talk. You can make notes on the paper.

Jau pirmajā acu uzmetienā redzams, ka vispārīgā tēma ir “Digital footprint”, un katrs no pieciem dotajiem tekstiem sniedz kādu skaidrojumu, argumentu vai ideju, ko var izmantot, lai izteiktu viedokli vai to pamatotu.

Lasot katru tekstu, pasvītro tajā atslēgas vārdus un blakus pieraksti īsu komentāru - par ko stāsta šis teksts. Šajā uzdevumā, piemēram, teksts no *blogs.ed.ac.uk* runā par to, cik daudz no sevis katrs cilvēks atklāj sociālos, teksts no *Entrepreneur Middle East* norāda, ka viss ko publicējam internetā uzreiz ir pieejams jebkurai, teksts no *We Are Social* atklāj, kādā apjomā audzis sociālo

mediju lietotāju skaits, citāts no *Orvela romāna '1984'* norāda, ka mūsu dziļākā būtība var palikt citu acīm slēpta, visbeidzot - teksts no Pew Research *Center* pētījuma stāsta par soctīklu lietotāju centieniem noskaidrot, kāda informācija par viņiem ir publiski pieejama.

Skaidra izpratne par tekstos izteiktajām idejām un minētajiem faktiem Tev palīdzēs noformulēt savas domas un efektīvi pamatot tās ar atsaucēm un piemēriem.

Lūk, daži īsi piemēri, kā varētu veidot stāstījumu pildot šo uzdevumu.

Kā iepazīstināt klausītāju ar tēmu?

Var šādi:

*When people use the Internet, whether it would be to research something , or maybe post a photo on social media, they'll always leave something behind, like a **digital footprint**.*

Vai šādi:

*The **digital footprint** is essentially everything we ever leave on the Internet, whether it be comments, likes, photos, anything and everything.*

Kā ieskicēt, par ko būs Tava runa?

Var šādi:

In my speech, I will demonstrate the factors I believe are significant regarding our digital footprint, as well as present the dangers careless Internet use may bring.

Kā izteikt apgalvojumu vai viedokli un kā to pamatot?

Var šādi:

APGALVOJUMS

Another problem with the digital footprint is that in many cases it does not fully and accurately reflect the person creating it.

PAMATOJUMI

For instance, Instagram allows primarily to post pictures with captions, while not allowing for discussions and such therefore your beliefs and opinions may remain unknown.

If an employer were to look at your social media timeline they will get only the impression your pictures and likes offer about you.

Vai šādi:

APGALVOJUMS

People are actually getting more worried about how they are presented online, whether it would be for job interviews , or maybe potential business partners looking them up.

PAMATOJUMS AR PIEMĒRU

In Aaron Smith and Jessica Vitak's Pew Research Center they have found out that 47% have searched for information about themselves online. People are curious about what can be found out about them on the Internet and what their employers may find out.

Vai arī šādi:

APGALVOJUMS

Orwell's quote raises the issue where anything, any one presentation of ourselves will never be the whole.

PAMATOJUMS

As I previously mentioned, the way a person behaves around other people differs from person to person. Orwell also proposes that - while we can describe anything and everything about ourselves, at the end of the day - how we perceive the world, our unique experiences and everything that we can't communicate into words will always stay with us and other people will never be able to wholly understand

Kā izteikt secinājumus?

Var šādi:

I think that more people should worry about what they post online. Maybe not worry, but think about what they post online. And think about what other people might be able to find.

Vai šādi:

To answer the question posed at the very beginning - does digital footprint matter - it very much does matter, both for the reasons that it determines how people perceive us, and how easy it is to retain and bring up later.

Kad eksāmena uzdevums saņemts, uzdod sev sekojošus jautājumus:

- Ko es zinu par šo tēmu? Kāds ir man viedoklis par šo tēmu?
- Ko man par šo tēmu pastāsta 5 dotie teksti?
- Kādus tēmas aspektus es varu apspriest?
- Ko es šobrīd varu pastāstīt par šo tēmu?
- Kā es pamatošu savu viedokli ar argumentiem un piemēriem no dotajiem tekstiem?

Gatavojot savu stāstījumu:

- paturi prātā, ka Tev ir tikai 20 minūtes laika, tādēļ necenties savu savas stāstījuma tekstu uzrakstīt pilnībā;
- veido stāstījuma plānu, pierakstot galvenos punktus;
- pasvīturo tekstos vietas, ko izmantosi kā piemērus vai pamatojumu;
- paturi prātā, ka Tavā stāstījumā jābūt ievadam, viedokļu izklāstam un noslēgumam.

Kad sākas jautājumu un atbilžu daļa:

- uzmanīgi noklausies katru jautājumu, lai izprastu - kādu atbildi no Tevis sagaida;
- lai iegūtu sev brīdi apdomāties, izmanto kādu no laika izpildīšanas frāzēm, piemēram: 'Let me think... ', 'Give me a second.' 'This is not an easy question', un tamlīdzīgas.

Lai saņemtu augstu novērtējumu eksāmena runāšanas daļā:

- Tev jāatceras pilnībā izpildīt visus uzdevuma nosacījumus, tas nozīmē - ievērot visus punktus, kas pieminēti uzdevuma aprakstā;

- Tavai runai jābūt skaidri strukturētai, tās daļām - līdzsvarotām (vienlīdz daudz jārunā par katru argumentu vai viedokli, ko izvēlies izteikt), runai jābūt loģiskai;
- izteiktie viedokļi Tev jāpamato ar izvēršiem, pārlicinošiem argumentiem un piemēriem;
- Tev jāanalizē un jāizvērtē dotajos tekstos piedāvātā informācija, jāizsaka secinājumi.
- Tev brīvi un precīzi jāatbild uz visiem trim jautājumiem, pamatojot un skaidrojot savu domu ar pārlicinošiem un izskaidrotiem argumentiem;
- Tavam vārdu krājumam jābūt plašam un atbilstošam tēmai, teikumu uzbūvei un gramatisko konstrukciju lietojumam - precīzam, kļūdām - retām un grūti pamanāmām;
- Ja runā ar akcentu, tas nedrīkst klausītājam traucēt uztvert Tevis teikto vai radīt pārpratumus, tādēļ centies izrunāt vārdus skaidri.
- Tev jārunā raiti, bez aizķeršanās.

Ar runāšanas daļas vērtēšanas kritērijiem pilnā apjomā vari iepazīties 2. pielikumā. [VPD paraugā](#) vari arī iepazīties ar izvērtētiem skolēnu atbilžu paraugiem un vērtējumu skaidrojumiem.

3. pielikumā atradīsi četrus runāšanas daļas paraugbiļetes. Izmanto tās, lai sagatavotu savu atbildi, ievērojot augstākminētos ieteikumus. Ieraksti savu atbildi, izmanto vērtēšanas kritērijus, lai novērtētu sevi. Kas Tev ir izdevies? Pie kura no runas aspektiem Tev būtu vēl jāpiestrādā?

Vēl dažas būtiskas piezīmes

Nepietiekamas valodas zināšanas un lietošanas prasmes var ietekmēt Tavu rezultātu eksāmena visās daļās! Ja Tavs vārdu krājums būs neliels, Tev būs grūti gan uztvert un izprast tekstus un sarunu biedra uzdotos jautājumus, gan izteikties runā un rakstos. Ja Tev trūks zināšanu par teikumu veidošanu (gramatiskajām konstrukcijām) un teksta uzbūvi, tas Tev traucēs uztvert lasītā un dzirdētā pilnu nozīmi, kā arī pašam veidot saprotamus izteikumus un tekstus, runāt un rakstīt raiti un brīvi.

Veiksmīgai eksāmena nokārtošanai nepieciešamās zināšanas nevar “samācīties” un prasmes nevar “satrenēt” pēdējās dienās vai nedēļās pirms eksāmena. Lai uzkrātu bagātīgas zināšanas un izveidotu nepieciešamās prasmes savas zināšanas pielietot, ir nepieciešams veltīt laiku un čakli strādāt. Izvēlies sev labus palīgus: skolotājus, skolabiedrus, draugus, lietotnes un resursus, kas Tevi izglītos, palīdzēs cīnīties ar grūtībām un mudinās mācīties, lai kļūtu par meistarīgāku valodas lietotāju.

Lai Tev izdodas!

Pielikumi

1. pielikums. Rakstīšanas daļas vērtēšanas kritēriji.

Vērtēšanas kritēriji	Snieguma apraksts, punkti					
	0 punktu	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti	5 punkti
Saturs un uzdevuma izpilde (teksta atbilstība uzdevuma prasībām, iedevuma satura izpratne, izmantošana un integrēšana tekstā atbilstoši uzdevuma mērķim, argumentācija)	Teksts neatbilst uzdevuma nosacījumiem./ Teksta apjoms nesasniedz 150 vārdus.	Daļēji uzdevuma nosacījumiem atbilstošs teksta saturs, pārstāstot informāciju no iedevuma un/vai savas personiskās pieredzes. Pārraksta iedevuma tekstu.	Pārsvārā uzdevuma nosacījumiem atbilstošs teksta saturs, izmantojot iedevumu, pamatojot savu viedokli ar atsevišķiem piemēriem no piedāvātā teksta, kas tikai daļēji atklāj autora pozīciju. Iedevuma saturs ir daļēji integrēts tekstā, dažreiz izmantojot iedevuma oriģinālos formulējumus un secību.	Uzdevuma nosacījumiem atbilstošs teksta saturs, izmantojot iedevumu. Autora pozīcija nav pārliecinoša, bet ir pamatota ar atbilstošiem argumentiem un piemēriem no iedevuma. Iedevuma saturs ir pietiekami integrēts tekstā, izmantojot citātus, parafrāzi vai kopsavilkumu.	Uzdevuma nosacījumiem atbilstošs teksta saturs, izmantojot iedevumu. Autora pozīcija ir skaidra un pamatota ar izvērstiem, pārliecinošiem argumentiem un piemēriem ar atsaucēm uz konkrētiem teksta fragmentiem, raksturojot tos. Iedevuma saturs ir integrēts tekstā, izmantojot citātus, parafrāzi vai kopsavilkumu.	Uzdevuma nosacījumiem pilnībā atbilstošs teksta saturs ir papildināts ar iedevuma analīzi. Autora pozīcija ir skaidra un pamatota ar izvērstiem, pārliecinošiem argumentiem un atsaucēm uz mērķtiecīgi izvēlētiem teksta fragmentiem, raksturojot/komentējot tos. Iedevuma saturs ir mērķtiecīgi integrēts tekstā, izmantojot citātus, efektīvu parafrāzi vai apkopojumu.
Organizācija un teksteide		Teksts daļēji strukturēts, saistītājpārjēdzumi un rindkopas daļēji atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.	Pārsvārā strukturēts teksts; saistītājpārjēdzumi un rindkopas daļēji atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.	Loģiski strukturēts teksts; saistītājpārjēdzumi un rindkopas pārsvārā atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.	Skaidrs un loģiski strukturēts teksts; saistītājpārjēdzumi un rindkopas pilnībā atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.	Skaidrs, loģiski strukturēts un līdzsvarots teksts; saistītājpārjēdzumu daudzveidība un rindkopas pilnībā atbilst teksta uzbūves principiem un uztveri atvieglojošam satura izklāstam.
Valodas līdzekļu (vārdu krājuma un gramatisko struktūru) daudzveidība		Ierobežots savu vārdu krājums un vienkāršas gramatiskās	Pietiekams vārdu krājums, lai izteiktos vienkāršā veidā, lietojot gramatiskās pamatstruktūras.	Pietiekami bagāts vārdu krājums un kompleksas gramatiskās struktūras, kas pārsvārā izmantotas atbilstoši kontekstam.	Bagāts vārdu krājums un kompleksas gramatiskās struktūras, kas izmantotas atbilstoši kontekstam.	Ļoti bagāts vārdu krājums un daudzveidīgas kompleksas gramatiskās struktūras ļauj atklāt smalkas nozīmes

Vērtēšanas kritēriji	Snieguma apraksts, punkti					
	0 punktu	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti	5 punkti
		struktūras, kas bieži atkārtojas.				atšķirības un valodas nianšes, kā arī izvērstas pārdomas.
Valodas lietojuma pareizība un precizitāte (leksika, gramatika un pareizrakstība)		Valodas lietojums ir kļūdainš, kas dažreiz traucē saprast rakstīto.	Valodas lietojums ir samērā precīzs un pareizš, kļūdas netraucē saprast rakstīto.	Valodas lietojums ir pārsvarā precīzs un pareizš, nedaudzās nesistemātiskās kļūdas netraucē saprast rakstīto.	Valodas lietojuma precizitāte un pareizība ir diezgan augsta, nepieļauj kļūdas, kas rada pārpratumu.	Valodas lietojuma precizitāte un pareizība ir nemainīgi augsta. Kļūdas ir retas un grūti pamanāmas.

2. pielikums. Runāšanas daļas vērtēšanas kritēriji

Vērtēšanas kritēriji		Snieguma apraksts, punkti					
		0 punktu	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti	5 punkti
Uzdevuma izpilde (10 punkti)	Sagatavotā runa (runas organizācija, argumentācija un iedevumu izmantošana)	Nolasa iedevuma tekstus vai savus pierakstus.	Ietver dažus uzdevuma nosacījumus. Sniedz galvenokārt atsevišķus, savstarpēji nesaistītus apgalvojumus. Uzskaita atsevišķus faktus un viedokļus no iedevumos piedāvātās informācijas.	Daļēji izpilda uzdevuma nosacījumus. Runa ir daļēji strukturēta, runas daļas ir saistītas vienkāršā veidā. Pārstāsta informāciju no iedevumos piedāvātās informācijas un/vai savas personiskās pieredzes.	Izpilda visus uzdevuma nosacījumus. Runa ir pietiekami strukturēta, runas daļas ir saistītas. Izteiktais viedoklis ir pamatots. Apkopo iedevumos piedāvāto informāciju.	Pilnībā izpilda visus uzdevuma nosacījumus. Runa ir strukturēta, runas daļas ir loģiski saistītas. Izteiktais viedoklis ir pamatots ar izvērstiem argumentiem un piemēriem. Apkopo un salīdzina iedevumos piedāvāto informāciju.	Pilnībā izpilda visus uzdevuma nosacījumus. Runa ir skaidri strukturēta, runas daļas ir līdzsvarotas, loģiski saistītas. Izteiktais viedoklis ir pamatots ar izvērstiem, pārlicinošiem argumentiem un piemēriem. Analizē un izvērtē iedevumos piedāvāto informāciju, formulējot secinājumus.
	Mijiedarbība informācijas nodošanā (jautājumu izpratne un atbildes uz jautājumiem)	Nesniedz atbildes uz jautājumiem.	Atbild uz dažiem jautājumiem, izmantojot atsevišķus vārdus un vienkāršas frāzes.	Atbild uz dažiem jautājumiem. Sniedz īsas konkrētas atbildes, dažreiz pamato ar piemēriem un argumentiem.	Atbild uz visiem jautājumiem. Pamato un skaidro savu pozīciju ar atbilstošiem argumentiem, tomēr atbildēs trūkst pietiekamas precizitātes vai izvērsuma.	Precīzi atbild uz visiem jautājumiem. Pamato un skaidro savu pozīciju ar atbilstošiem un izvērstiem argumentiem.	Brīvi un precīzi atbild uz visiem jautājumiem. Pamato un skaidro savu pozīciju ar pārlicinošiem un izvērstiem argumentiem.

Vērtēšanas kritēriji		Snieguma apraksts, punkti					
		0 punktu	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti	5 punkti
Vārdu krājums, gramatika, valodas plūdums un izruna (15 punkti)	Valodas bagātība (valodas apjoms, diapazons)	Valodas lietojums nepietiekams, lai novērtētu.	Lieto ierobežotu vārdu krājumu un vienkāršas un vienveidīgas struktūras, lai izteiktos par doto kontekstu.	Lieto pietiekamu vārdu un struktūru krājumu, lai spētu izteikties vispārīgi un aprakstoši, un/vai pārmērīgi izmanto iedevuma leksiku.	Lieto saziņas situācijai piemērotus valodas līdzekļus. Pietiekams vārdu krājums, lai spētu brīvi izteikties par dažādiem tematiem, reti kad meklē vārdus vai izsakās aprakstoši.	Izmanto piedāvātajai saziņas situācijai atbilstošus un daudzveidīgus valodas līdzekļus. Ir bagāts vārdu krājums, lai spētu sniegt skaidru salīdzinājumu, izteiktu argumentētu viedokli, īpaši nemeklējot vārdus.	Izmanto piedāvātajai saziņas situācijai atbilstošus un daudzveidīgus valodas līdzekļus. Ir ļoti bagāts vārdu krājums, kas ļauj izteikties skaidri, neierobežojot sakāmā saturu.
	Valodas līdzekļu lietojuma pareizība (gramatiski pareizs un leksiski precīzs valodas lietojums)		Izmanto biežāk lietotos valodas līdzekļus ar kļūdām, kuras dažreiz traucē uztvert teikto.	Diezgan pareizi izmanto biežāk lietotos valodas līdzekļus, kļūdas netraucē saziņai.	Pārsvārā pareizi lieto dažādus valodas līdzekļus, nedaudzās kļūdas un pārteikšanās netraucē saziņai.	Pārsvārā runā gramatiski pareizi un leksiski precīzi. Nav kļūdu, kas rada pārpratumus.	Runā ar nemainīgi augstu valodas pareizību un precizitāti. Kļūdas ir retas, gandrīz nemanāmas un parasti tiek tūlīt izlabotas.
	Valodas plūdums (izruna, uzsvāri, ritms un intonācija)		Runā ar biežām pauzēm, izmantojot atsevišķus izteikumus. Izrunas kļūdas var kavēt izpratni.	Runā ar vilcināšanos, dažreiz meklējot vārdus. Izrunas kļūdas netraucē uztvert domu.	Runā diezgan tekoši. Izvēloties piemērotus izteikumus, iespējamās pauzes nevietā. Izrunā pieļaujamas nelielas kļūdas.	Runā tekoši. Pauzes ir pamatotas. Izruna un intonācija pārsvārā mērķvalodai atbilstoša.	Bez grūtībām izsakās spontāni un raiti. Izruna un intonācija atbilstoša mērķvalodai un saziņas situācijai.

3. pielikums. Runāšanas daļas bijēšu paraugi. Skolotāja materiāls.

Eksāmens angļu valodā (augstākais līmenis)

Skolotāja materiāls

Runāšanas daļas bijetes paraugs

Paper 1

PARAUGS

Prepare a 5-minute talk on the topic “Sports and Competition”.

Read the materials below and select at least three points and opinions which you will use to support your argument. You can use other ideas as well, but you must discuss the ideas you selected from the material first. After your talk, you will answer three questions and justify your opinion.

In your talk:

- introduce the topic and outline the structure of your talk;
- present your arguments, supporting them with the information from the material provided;
- draw conclusions on the topic.

You have 20 minutes to prepare your talk. You can make notes on the paper.

Competitive sport is a great way of preparing young people for the “real world” in which things will not always go their way. Learning how to deal with adversity, bounce back from disappointment and accept that luck isn’t always on your side are important lessons for children to absorb before they step out into the world of work.

www.theguardian.com

A common view is that an athletic event is a struggle for supremacy in which every coach and athlete seeks to emerge victorious. So success is equated with winning and failure with losing. However, in a developmental model of sports, the measure of success goes beyond individual statistics and team standing. Within a developmental model, success resides in giving maximum effort, working to develop one’s skills, and enjoying the social and competitive aspects of the sports experience (Martens, 2004; Smoll & Smith, 2005).

Journal of Applied Sport Psychology, 2007

By its very definition, the term “sport” involves (indeed requires) competition. That’s what sport is – physical activity in which people compete against each other. If you remove the competitive element, you lose the essence.

www.theguardian.com

Sports and Competition

“Winning isn’t everything – but wanting to win is.”

Vince Lombardi, American football coach

There has been a lot of debate about whether playing competitive sports is positive or negative for young children. Is competition good for the development of a child? Why should kids compete against each other? There are all important and valid questions, but it’s how children and their parents approach competitive sports that will determine the benefits or drawbacks experienced by each individual child. By putting too much focus on the competitive aspects, such as always needing to win, it can become toxic to a child’s development. But when approached with the right attitude it can have many benefits for children.

australiansportscamps.com.au

Now, I am going to ask you three questions about the topic. Justify your opinions:

1. What criteria did you use to select the most relevant information for your talk? Why?
2. What issue does Lombardi’s quote raise?
3. When could competition be beneficial? Why?

Paper 2

PARAUGS

Prepare a 5-minute talk on the topic “Society and Technology”.

Read the materials below and select at least three points and opinions which you will use to support your argument. You can use other ideas as well, but you must discuss the ideas you selected from the material first. After your talk, you will answer three questions and justify your opinion.

In your talk:

- introduce the topic and outline the structure of your talk;
- present your arguments, supporting them with the information from the material provided;
- draw conclusions on the topic.

You have 20 minutes to prepare your talk. You can make notes on the paper.

Digitalization and artificial intelligence (AI) are changing the way we work, live, communicate, learn and play. A report by the McKinsey Global Institute suggested that about half the work tasks performed by people could be automated through current technology by 2055 (Manyika et al., 2017), thereby intensifying the significant trend towards higher-skill jobs.

In recent years, artificial intelligence (AI) has drastically enhanced the accuracy and quality of foreign language translations – allowing machines to help break down language barriers for customer service teams and tourists alike. However, the worry is that people will increasingly lean on emerging technology for translation. Will airline employees and passengers of the future rely solely on translation devices while checking in? Is AI the enemy of language learning?

technative.io

“It’s not a faith in technology.
It’s faith in people.”

*Steve Jobs, co-founder of
Apple*

Society and
Technology

Most fears regarding technology stem from a lack of information. The fear of the unknown can make us fear the worst. While there are potential pitfalls in new and emerging technologies, the main purpose of artificial intelligence and the Internet of things is to improve humanity and the lives of society.

*Luke Fitzpatrick – December 20, 2019 at
<https://bdtechtalks.com>*

It’s been years since people started saying technology would render translation useless soon. Where are we now? The translation industry is still flourishing. Has it become harder for companies? Yes. The rates have gone down and most translations go through machine translation before being edited by a human. As for the standard citizen, it’s helped a lot but isn’t quite there yet. Mistranslations are commonplace. Some translations are full of mistakes. Some other are misplaced considering the context in which they are.

medium.com

Now, I am going to ask you three questions about the topic. Justify your opinions:

1. What criteria did you use to select the most relevant information for your talk? Why?
2. How do you understand Steve Jobs’ quote?
3. How do we make the most of the technological developments?

Paper 3

PARAUGS

Prepare a 5-minute talk on the topic “Advertising Trends”.

Read the materials below and select at least three points and opinions which you will use to support your argument. You can use other ideas as well, but you must discuss the ideas you selected from the material. After your talk you will answer three questions and justify your opinion.

In your talk:

- introduce the topic and outline the structure of your talk;
- present your arguments, supporting them with the information from the material provided;
- draw conclusions on the topic.

You have 20 minutes to prepare your talk. You can make notes on the paper.

As advertisers bombard consumers across platforms like Twitch, Facebook, television, billboards and more, consumers are trying to get away, signing up for ad blockers and subscription services. “People hate advertising,” experts say. “And it’s all the advertisers’ fault.” Ads are often said to be irrelevant and sometimes ridiculous.

*Tiffany Hsu, October 28, 2019 at
nytimes.com*

Marketers are still looking to crack the code at marketing to Gen Z. Since Gen Z is more digitally-savvy than older generations, they are less receptive to traditional marketing tricks. Furthermore they expect your products and services meet their needs and provide value. Gen Z doesn’t respond to marketing for the sake of making a sale. The eyeballs of that demographic are crucial to getting them interested in brand’s product since they prefer engaging with relevant brands that share their values.

Julian Cannon, October 18, 2022 at digiday.com

“Advertising is fundamentally persuasion and persuasion happens to be not a science, but an art.”

*William Bernbach, American
advertising creative director,
1911-1982*

Advertising
Trends

In the past 10 years, the advertising industry has shifted. With the rise of social media, new methods of capturing metrics and changing customer values have fundamentally altered marketers’ relationship with their audience. According to the Pew Research Center, messaging and the buying habits of younger consumers — including millennials born between 1981 and 1996 and members of Generation Z, born between 1997 and 2012 – have also impacted the marketing landscape and the future of advertising.

online.maryville.edu

Persuasive advertising sets out to create a positive emotional response in potential customers via persuasive writing and visuals. This advertising strategy works by appealing to people’s innate emotional drives and urges. Many marketers believe this is a more surefire way to encourage interest in goods and services than simply providing information and logical arguments. The aim is to create such a positive feeling with the ad that customers feel more open and willing to answer the call to action, such as visiting a company’s website or purchasing a new product.

www.masterclass.com

Now, I am going to ask you three questions about the topic. Justify your opinions:

1. What criteria did you use to select the most relevant information for your talk?
2. How do you understand Bernbach’s quote?
3. To what extent can adverts change people’s tastes and lifestyles?

Paper 4

PARAUGS

Prepare a 5-minute talk on the topic “The Importance of Friendship”.

Read the materials below and select at least three points and opinions which you will use to support your argument. You can use other ideas as well, but you must discuss the ideas you selected from the material first. After your talk, you will answer three questions and justify your opinion.

In your talk:

- introduce the topic and outline the structure of your talk;
- present your arguments, supporting them with the information from the material provided;
- draw conclusions on the topic.

You have 20 minutes to prepare your talk. You can make notes on the paper.

Humans have been termed ultrasocial animals (Fowers, 2015; Tomasello, 2014) because our lives tend to be extensively socially intertwined and our psychological and physical health is powerfully influenced by our relationships. Abundant evidence indicates that psychological and physical well-being are strongly related to social connections, as seen in perceived social support, integration in a social network, marital quality, and the quality of close friendships.
(Anderson and Fowers, 2020)

“Life is partly what we make it, and partly what it is made by the friends we choose.”

Tennessee Williams, American playwright (1911-1983)

In the hierarchy of relationships, friendships are at the bottom. Romantic partners, parents, children—all these come first. Friendships are unique relationships because unlike family relationships, we choose to enter into them. And unlike other voluntary bonds, such as marriages and romantic relationships, they lack a formal structure. You wouldn't go months without speaking with or seeing your significant other (hopefully), but you might go that long without contacting a friend. Still, survey upon survey upon survey shows how important people's friends are to their happiness.

www.pewresearch.org

The Importance of Friendship

People in the US have far fewer close friends than 30 years ago, according to the Survey Center on American Life. Just 13% of US adults say they have 10 or more close friends, compared with 33% of those surveyed in 1990. COVID-19 is one potential reason for this change, as are increased geographic mobility and people marrying later in life, the researchers say.

www.weforum.org, November 2022

Having lots of friends has benefits: acquiring a large quantity of friends in your 20s can help inform the quality of friendships you'll have in your 30s, according to research. “People in their 20s tend to want to build a big roster of friends, because their motive is to expand their sense of identity, and you can do that through different types of people,” says psychologist and friendship expert Marisa Franco. However, Franco says even having one friend is a net positive. “The biggest return we get in friendship is going from zero to one friend in terms of its impact on our mental health and well-being,” Franco says. “If you can get that deep with one person, it's going to be powerful and it's going to be impactful, and you don't need to have a ton of friends.”

(Espinar & López, 2009)

Now, I am going to ask you three questions about the topic. Justify your opinions:

1. What criteria did you use to select the most relevant information for your talk?
2. What point does Tennessee Williams make?
3. How can people maintain close friendships?